

Studiestartsstöd

Slutrapport

Vi gör studier möjligt.

CSN, Rapport 2019:1

Studiestartsstöd - slutrapport

Centrala studiestödsnämnden (CSN) 2019

Producent CSN, Kunskap om studiestödet
851 82 Sundsvall
060-18 60 00

Kontaktperson Jennie Nilsson
060-13 50 99
jennie.nilsson@csn.se

Innehåll

Sammanfattning	4
1 Inledning	6
1.1 Uppdraget	6
1.2 Uppgifter som används i rapporten.....	6
1.2.1 Datakällor	6
1.2.2 Tidsperioder	7
2 Studiestartsstöd 2018	8
2.1 Studiestartsstöd – ett nytt studiestöd.....	8
2.2 Kommuner och medelstillelning.....	8
2.3 Avslag och bifall.....	10
2.4 De studerande	11
2.5 Studierna.....	13
2.6 Studiemedel före och efter studierna med studiestartsstöd	14
2.7 Avbrott och återkrav	15
2.8 Vägledning och individuella studieplaner	16
2.9 Uppföljningssamtal.....	16
3 Kommunernas rekryteringsarbete t.o.m. november 2018	18
3.1 Högre andel bifall i kommuner som använt en hög andel av budgeten	18
3.2 Hur har olika kommuner lyckats med sin rekrytering?.....	19
3.2.1 Använd andel av budget i olika kommuntyper.....	19
3.2.2 Högre andel i storstäderna har tidigare haft studiemedel	20
3.2.3 Många utländska medborgare har rekryterats av de kommuner som använt stor andel av sin budget.....	23
3.3 Ligger särskilda insatser bakom många studerande och högt nyttjande?	26
3.3.1 Samverkan med andra	26
3.3.2 Vägledning och individuella studieplaner.....	28
3.3.3 Vad säger de som rekryterat många till studier?.....	29
4 Bidrar studiestartsstödet till ökad rekrytering?	31
4.1 Vem är rekryterad av studiestartsstöd?.....	31
4.2 Många rekryteras av studiestartsstödet.....	32
4.3 Studierna är betydelsefulla för de studerande	36
5 Diskussion – mindre kommuner har fördelar	40
5.1 Arbetslöshetsvillkoret fortsatt ett bekymmer.....	40
5.2 Osäkert med uppgifter om uppföljningssamtal	41
5.3 Ungefär hälften är rekryterade av studiestartsstödet.....	42
5.4 Mindre kommuner mer framgångsrika	43
Referenser	45
Bilagor	46
Bilaga 1 Enkätfrågor.....	46
Bilaga 2 Dataanvändning i rapporten	48
Bilaga 3 Kommunernas budgetanvändning 2018.....	51

Sammanfattning

Studiestartsstöd – ett nytt studiestöd

Studiestartsstöd är ett studiestöd som infördes den 1 juli 2017. Stödet syftar till att öka rekryteringen till studier bland personer med kort utbildning och stort utbildningsbehov för att stärka deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Stödet ska vara ett redskap som kommunerna kan använda inom ramen för deras befintliga uppdrag att verka för att vuxna deltar i utbildning.

Under 2018 användes 28 procent av medlen

Under 2018 var 280 av Sveriges 290 kommuner anslutna till studiestartsstödet. Av de 909 miljoner kronor som avsatts för studiestartsstöd användes 28 procent eller 251 miljoner kronor. Nybro var den kommun som använde störst andel av sin budget och Stockholm använde mest pengar med 16,3 miljoner kronor. Jämfört med 2017 ökade användningen av de medel som avsatts från 5 till 28 procent.

Totalt fick 4 919 studerande studiestartsstöd under året. Av dessa var 58 procent kvinnor och 42 procent män och 65 procent var utländska medborgare. Av samtliga studerande under 2018 hade 66 procent högst grundskoleutbildning.

Det var 2 851 studerande som även fick tilläggsbidrag för studerande med barn. Av dem som fick tilläggsbidrag var 70 procent kvinnor.

Under 2018 studerade 50 procent av dem som fick studiestartsstöd på en yrkesinriktad utbildning. Den vanligaste yrkesutbildningen var vård- och omsorgsprogrammet.

Den som ansöker om studiestartsstöd får inte ha haft studiemedel de senaste tre åren. Under året var det 17 procent av de studerande som hade studiemedel för mer än tre år sedan. Andelen kan jämföras med 20 procent år 2017.

Av de sökande fick 74 procent bifall på sin ansökan om studiestartsstöd. Drygt 1 000 personer, eller 20 procent av de sökande, fick avslag på ansökan om studiestartsstöd på grund av att de inte uppfyllde det s.k. arbetslöshetsvillkoret. Arbetslöshetsvillkoret kommer att ändras den 1 mars 2019 vilket kommer att underlätta för dem som ansöker om studiestartsstöd.

Mindre kommuner rekryterar många

Mindre kommuner har visat sig ha bättre förutsättningar än större att snabbt bedriva ett aktivt rekryteringsarbete. Detta beror framför allt på att mindre kommuner har ett smidigt samarbete med Arbetsförmedlingen. Det är vidare en fördel att en kommun är tidigt ute och snabbt beslutar om riktlinjer för arbetet. Att många har rekryterats beror även på att mindre kommuner har rekryterat bland utländska medborgare som nyligen avslutat etableringsprogrammet och som behöver studera för att ta sig ut på arbetsmarknaden, samt på att man har ett aktivt uppsökande arbete. Vida riktlinjer, som

även inbegriper personer som tidigare har studerat på gymnasial nivå, underlättar också rekryteringsarbetet.

Sannolikheten är större att den studerande inte tidigare har studerat på gymnasial nivå om kommunen samverkade med en folkhögskola i rekryteringen.

Ungefär hälften är rekryterade av studiestartsstödet

Av de 4 919 som studerade med studiestartsstöd under 2018 hade mellan 2 000 och 2 700 personer sannolikt inte börjat studera om de inte hade kunnat få studiestartsstöd. Det motsvarar mellan 40 och 55 procent av de studerande. Den övre gränsen ges av vår enkätundersökning. Vägledarnas uttalanden, som är något mer försiktiga, pekar enligt vår bedömning mot att en något lägre andel har rekryterats.

Den viktigaste orsaken till att dessa personer är rekryterade av studiestartsstödet är att det består av enbart bidrag och inte av något lån. De som rekryterats av studiestartsstödet är därmed personer som absolut inte vill ta lån. Det handlar ofta om utrikes födda och inte sällan om personer som är äldre än 30 år.

Uppföljningssamtal

Under 2018 har kommunerna rapporterat in att de haft uppföljningssamtal med 1 281 studerande, vilket motsvarar 26 procent av samtliga studerande. Flera kommuner upplever att det är svårt och krångligt att rapportera in uppföljningssamtalen i CSN:s system. Vissa vägledare glömmer också bort att gå in och registrera samtalet när det har hållits. Det är därför troligt att en betydligt högre andel uppföljningssamtal hålls i praktiken.

1 Inledning

1.1 Uppdraget

CSN har fått i uppdrag att följa utvecklingen av studiestartsstödet. Vi ska särskilt följa upp och utvärdera kommunens rekryteringsarbete samt om kommunen har hållit uppföljningssamtal med den studerande. Uppföljningen ska även omfatta viktiga erfarenheter när det gäller utvecklingen av studiestartsstödet. En delredovisning lämnades den 31 mars 2018 och uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 15 februari 2019.¹ Denna rapport är en slutredovisning av uppdraget.

1.2 Uppgifter som används i rapporten

1.2.1 Datakällor

Uppgifterna om studiestartsstöd är i de flesta fall hämtade från CSN:s handläggningssystem för studiestartsstöd.

Vissa uppgifter som redovisas används dock inte i prövningen av rätten till studiestartsstöd och förekommer därför inte i handläggningssystemet. Dessa uppgifter rapporteras från kommunerna till CSN i samband med att en ansökan om studiestartsstöd lämnas in eller när uppföljningssamtal hålls.² Detta gäller uppgifter om

- de organisationer kommunen har samverkat med i rekryteringen,
- vägledningssamtal,
- individuell studieplan,
- utbildningens inriktning,
- utbildningens koppling till ett lokalt eller regionalt bristyrkesområde,
- sökandes utbildningsbakgrund, och
- uppföljningssamtal.

I och med att uppgifterna inte används i handläggningen måste de, trots lag- och förordningskrav på kommunernas rapportering, anses vara mer osäkra än de uppgifter som används i handläggningen. Osäkerheten är särskilt stor när det gäller uppföljningssamtal eftersom denna uppgift redovisas först i efterhand, när samtalet hålls.

---

¹ Regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Centrala studiestödsnämnden.

² Denna rapportering sker med stöd av 35 § lagen (2017:527) om studiestartsstöd, 31 § förordningen (2017:532) om studiestartsstöd och CSN:s föreskrifter och allmänna råd (CSNFS 2017:1) om beviljning av studiestartsstöd.

För att få ökade kunskaper om studiestartsstödet rekryterande effekter har vi även genomfört en enkätundersökning riktad till studerande. Vi har också genomfört intervjuer med 15 kommuner som valts med utgångspunkt i storlek, geografisk placering och den andel av budgeten som kommunen har använt. Dessutom har vi genomfört fem intervjuer med kommuner som lyckats bra med att använda de medel som tilldelats kommunen.

1.2.2 Tidsperioder

Antalsuppgifter i redovisningen avser studieåret 2018, dvs. det första hela året med studiestartsstödet. Dessa uppgifter återfinns i kapitel 2. Uppgifterna kan skilja sig från statistik som presenteras i andra sammanhang. Skillnaden beror på den tidsperiod som avses. I denna rapport avser all statistik studier under 2018. Uppgifter kan även ändras beroende på när uppgifterna tas fram.

Uppgifter om kommunernas rekryteringsarbete, vilka finns i kapitel 3, är framtagna i vecka 49 2018 för att de skulle hinna analyseras. Dessa uppgifter avser samtliga som vid tidpunkten hade ansökt om studiestartsstöd under både 2017 och 2018.

Personuppgifter togs även fram i början av september 2018. Dessa användes som underlag för enkätundersökningen (finns redovisad i kapitel 4), vilken skickades till samtliga studerande som ditills fått studiestartsstöd utbetalt och som hade angivit en e-postadress.

Intervjuer med kommuner genomfördes dels mellan den 28 augusti och den 25 september (samtliga kommuner), samt mellan den 12 november och den 1 december (kommuner som använt en hög andel av sin budget).

Mer information om dataanvändningen i rapporten finns i bilaga 2. Denna information innehåller en bortfallsanalys för enkätundersökningen.

2 Studiestartsstöd 2018

2.1 Studiestartsstöd – ett nytt studiestöd

Studiestartsstöd är ett nytt studiestöd som infördes den 1 juli 2017. Studiestartsstödet syftar till att öka rekryteringen till studier bland personer med kort utbildning och stort utbildningsbehov för att stärka deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

Stödet ska vara ett redskap som kommunerna kan använda inom ramen för deras befintliga uppdrag att verka för att vuxna deltar i utbildning. Det är dock frivilligt för en kommun att ansluta sig till studiestartsstödet. Om en kommun väljer att använda sig av stödet ska kommunen i nära samarbete med bland annat Arbetsförmedlingen ta fram riktlinjer för hur stödet ska användas. Kommunen fattar beslut om vilka personer som uppfyller vissa av villkoren för stödet och CSN fattar beslut om övriga förutsättningar och betalar ut stödet. Varje kommun som anmält intresse för att använda sig av stödet får en årlig resursram för studiestartsstödet och stödet lämnas i mån av tillgängliga medel.

Studiestartsstöd lämnas till personer i åldern 25–56 år som har kort tidigare utbildning och ett stort behov av utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Stödet får inte lämnas till den som har fått studiestöd de senaste tre åren. För att få studiestartsstöd måste man ha varit arbetslös på heltid och anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen de senaste sex månaderna i anslutning till studiestart.³

Studiestartsstöd kan vid studier på heltid ges i högst 50 veckor och består enbart av bidrag. Den som studerar på heltid kan få studiestartsstöd med 2 161 kronor i veckan⁴, och den som har barn kan även få tilläggsbidrag.

De budgetmedel som avsatts för studiestartsstöd var 909 miljoner kronor under 2018. Under 2019 är budgetmedlen ungefär halverade till 440 miljoner kronor. Det har aviserats att studiestartsstödet ska avskaffas från och med 2020.⁵

2.2 Kommuner och medelstildelning

Under 2018 var 280 av Sveriges 290 kommuner anslutna till studiestartsstödet. Totalt fördelades 954,4 miljoner kronor⁶ till de anslutna kommunerna och av dem användes

---

³ 4 § förordningen (2017:532) om studiestartsstöd ändras fr.o.m. den 1 mars 2019 till att gälla arbetslöshet i sex månader under en ramtid om tolv månader.

⁴ 2 208 kronor per vecka under 2019.

⁵ Utgiftsområde 15 Studiestöd, betänkande 2018/19:UbU2, riksdagsskrivelse 2018/19:105.

⁶ Inklusive övertilldelning beslutad av CSN. Övertilldelning innebär att CSN beviljar mer medel än kommunen egentligen har tillgång till för att kompensera för avhopp och avbrutna studier där pengarna inte tas ut.

26 procent, 251 miljoner kronor. Detta kan jämföras med att 5 procent av de tilldelade medlen, 22,6 miljoner kronor, användes under 2017. Av de medel som fanns beslutade för 2018, 909 miljoner kronor, användes således 28 procent.

Varje ansluten kommun får en årlig resursram, som fastställs med utgångspunkt i kommunens andel av antalet personer i landet i åldern 25–56 år som uppfyller kraven för studiestartsstöd. Av alla anslutna kommuner var det 93 procent som använde något av de medel de tilldelats för 2018.

Den genomsnittliga budgetanvändningen för de kommuner som deltog i satsningen var 26 procent (i förhållande till budget inklusive övertilldelning), men det skiljer sig mycket åt mellan olika kommuner. De kommuner som använde störst andel av sin budget var Nybro, Torsås, Höganäs och Avesta.

Tabell 1. De tio kommuner som använt störst andel av sin budget 2018, procent

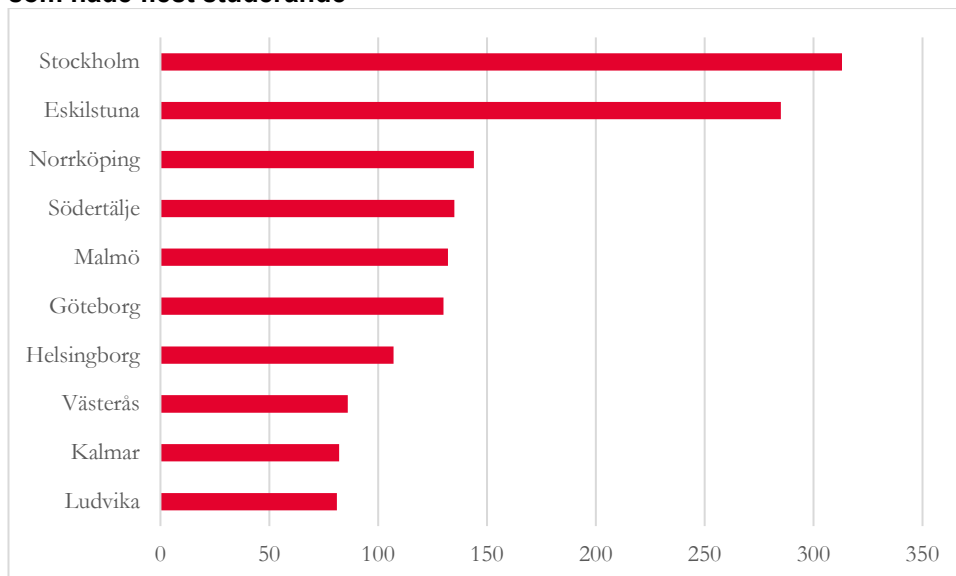
Kommun	Utnyttjad andel av kommunens budget ¹
Nybro	112
Torsås	111
Höganäs	97
Avesta	96
Hjo	96
Hallstahammar	95
Kristinehamn	89
Kalmar	81
Tidaholm	81
Habo	78

¹ Andelarna överstiger 100 procent om kommunen använt hela sin budget och därefter utnyttjat omfördelat belopp.

Räknat i kronor använde Stockholms kommun mest, med 16,3 miljoner kronor. Därefter följde Eskilstuna (15,1 mnkr), Södertälje (7,5 mnkr) och Malmö (7,2 mnkr).

Under 2018 var Stockholm även den kommun som hade flest studerande med studiestartsstöd, tätt följt av Eskilstuna. Av samtliga studerande med studiestartsstöd kom 6 procent från Stockholm.

Diagram 1. Antal studerande med studiestartsstöd 2018 i de tio kommuner som hade flest studerande

En kommun som bedömer att de inte kommer att kunna använda alla sina tilldelade medel kan meddela detta till CSN. Kommuner som tror att de kommer att kunna rekrytera fler studerande än budgeten medger, ska också meddela detta till CSN. CSN gör årligen, senast den 31 maj, en omfördelning av medel mellan kommunerna. Precis som vid fördelningen av den årliga budgeten baseras omfördelningen på kommunens andel av antal personer i landet som uppfyller kraven för rätt till studiestartsstöd.

Under 2018 var det åtta kommuner som anmälde att de skulle kunna rekrytera fler studerande än deras budget tillät och 38 kommuner som avstod en del av sin budget. Totalt omfördelades 83,5 miljoner kronor. Kalmar, Nacka, Nybro och Höganäs var de kommuner som tilldelades störst summa i omfördelningen, medan Malmö, Västerås och Järfälla lämnade ifrån sig mest. Det var två kommuner, Nybro och Torsås, som använde en del av de medel som de fick i omfördelningen.

2.3 Avslag och bifall

Totalt var det 6 483 personer som ansökte om studiestartsstöd för studier under 2018. Av dessa var 60 procent kvinnor.

Majoriteten, 62 procent, av dem som ansökte var utländska medborgare. Både bland utländska och svenska medborgare är det vanligast att kvinnor ansöker om studiestartsstöd. Av de sökande som hade svenskt medborgarskap var 64 procent kvinnor och bland sökande som hade utländskt medborgarskap var 57 procent kvinnor.

Av de personer som ansökte om studiestartsstöd för studier under 2018, var det 4 790 personer (74 procent) som fick bifall på sin ansökan. Det var 1 695 personer (26 procent) som fick avslag, 552 personer (8 procent) vars ärende avslutades och 145 personer (2 procent) som vid ingången av 2019 fortfarande väntade på ett beslut.⁷

⁷ En del personer gjorde flera ansökningar. Summan av andelarna överstiger därför 100 procent.

Andelen ansökningar som fick bifall har ökat jämfört med 2017, då 68 procent fick bifall.

Det absolut vanligaste skälet till avslag på ansökan om studiestartsstöd är att personen inte uppfyller arbetslöshetsvillkoret. Under 2018 var det 61 procent av dem som fick avslag som fick det för att de inte varit inskrivna hos Arbetsförmedlingen under en sammanhängande tid på minst sex månader i anslutning till studiestarten.

Tabell 2. Antal och andel avslag på ansökan om studiestartsstöd för studier under 2018, fördelat efter skäl till avslag

Skäl till avslag	Antal avslag	Andel av totala antalet avslag ¹
Uppfyller inte arbetslöshetsvillkoret	1 030	61
Obetalda avgifter på studielån	140	8
Studerat med studiemedel inom 3 år	135	8
Inte rätt till svenskt studiestöd	133	8
Övriga skäl ²	684	40

¹ En person kan få avslag av flera skäl. Summan av andelarna överstiger därför 100 procent.

² Övriga skäl inkluderar bl.a. avslag som motiverats med 'fri text', dvs. beslut där avslagsgrunden inte är specificerad.

Jämfört med 2017 var det en lägre andel under 2018 som fick avslag på grund av att de inte uppfyllde arbetslöshetsvillkoret. Under 2017 var det 72 procent som fick avslag av den anledningen. Antalet studerande som fick avslag på grund av arbetslöshetsvillkoret under 2018 kan dock vara något högre än det antal som anges, då vissa studerande kan finnas i kategorin "övriga skäl".

En förklaring till att andelen som får avslag på grund av arbetslöshetsvillkoret minskade kan vara att CSN under hösten och vintern 2017 arbetade aktivt med att få kommunerna att försöka säkerställa att de sökande uppfyllde arbetslöshetsvillkoret. CSN förespråkade framför allt ett bättre samarbete mellan kommunerna och Arbetsförmedlingen.

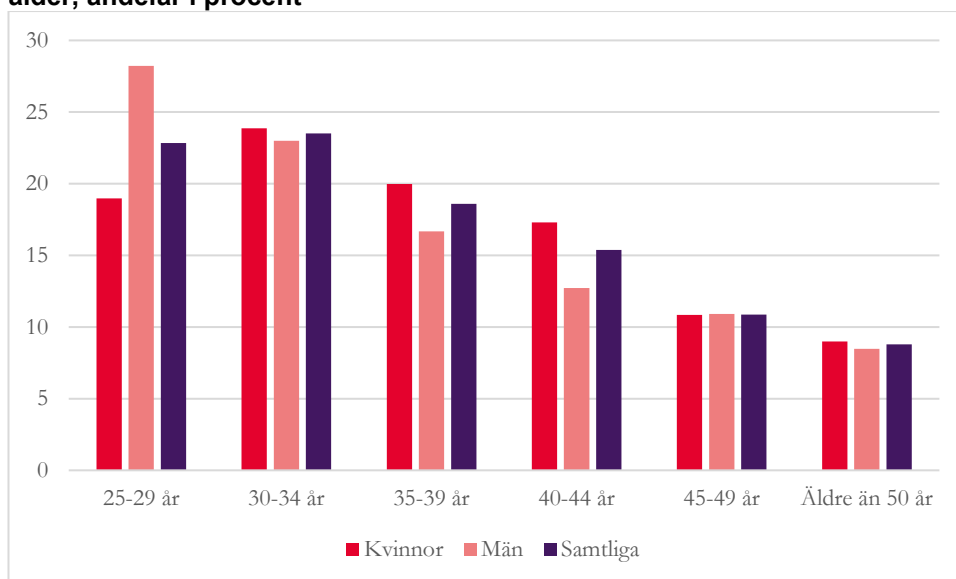
2.4 De studerande

Antalet personer som fick studiestartsstöd utbetalt var det 4 919.⁸ Av dem var 58 procent kvinnor och 42 procent män. Könsfördelningen är därmed jämnare än inom studiemedelssystemet där 65 procent av de studerande vid komvux var kvinnor och 35 procent var män under 2018. I genomsnitt fick varje studerande 47 960 kronor utbetalt i studiestartsstöd under 2018. Beloppet motsvarar 22 veckors heltidsstudier.

---

⁸ Antal personer som fick studiestartsstöd utbetalt är högre än antal som fick bifall. Skillnaden beror på att vissa som fick utbetalt sedan fick återkrav eller valde att betala tillbaka studiestartsstödet.

Diagram 2. Studerande med studiestartsstöd 2018, fördelat efter kön och ålder, andelar i procent

Nästan hälften, 47 procent, av de studerande var mellan 25 och 34 år. Det var vanligare att män studerade med studiestartsstöd i yngre åldrar än att kvinnor gjorde det. Av männen var 28 procent mellan 25 och 29 år, jämfört med 19 procent av kvinnorna. Andelen som var mellan 25 och 29 år var totalt sett något lägre under 2018 än under 2017, men i övrigt var åldersfördelningen i stort sett oförändrad.

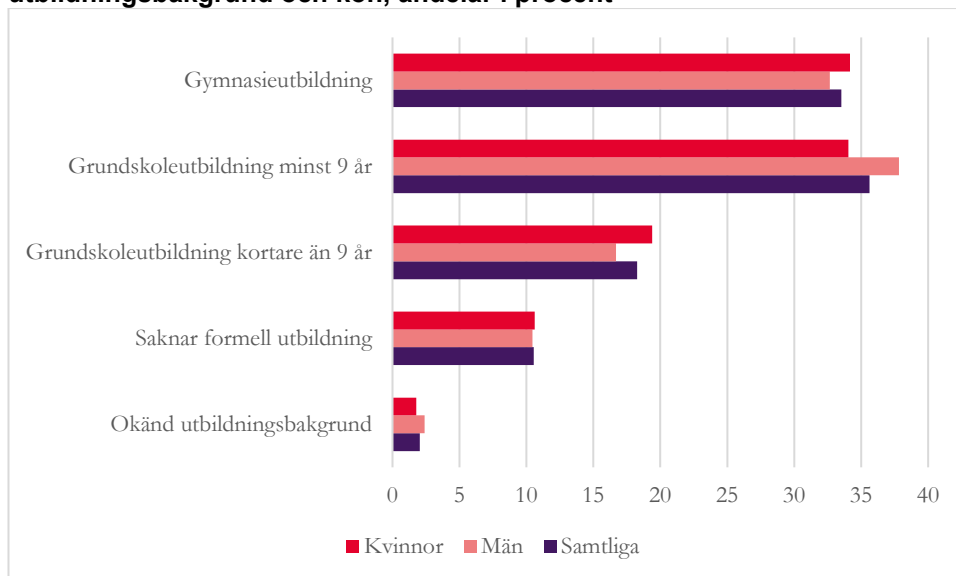
De fem vanligaste medborgarskapsländerna bland studerande med studiestartsstöd för studier under 2018 var Sverige, Syrien, Eritrea, Somalia och Afghanistan.⁹ Utländska medborgare utgjorde en majoritet, 65 procent, av de studerande. Under 2017 var andelen studerande med utländskt medborgarskap 62 procent.

När den studerande skickar in sin ansökan om studiestartsstöd till CSN lämnar kommunen även in en uppgift om den sökandes utbildningsbakgrund.

---

⁹ 249 personer, 5 procent av de sökande, saknar medborgarskap vid ansökningstillfället, vilket oftast beror på att deras medborgarskap är under utredning hos Skatteverket.

Diagram 3. Studerande med studiestartsstöd 2018, fördelat efter utbildningsbakgrund och kön, andelar i procent

De flesta studerande med studiestartsstöd har kort tidigare utbildning. Av samtliga studerande under 2018 hade 66 procent högst grundskoleutbildning.¹⁰ Andelen med högst grundskoleutbildning eller som hade okänd utbildningsbakgrund var 7 procentenheter lägre än under 2017.

Skillnaderna i utbildningsbakgrund mellan kvinnor och män är små. Det var 34 procent av kvinnorna och 33 procent av männen som hade en gymnasieutbildning sedan tidigare. Det är dock inte känt hur länge de studerat på gymnasial nivå.¹¹

Många av de studerande hade barn och kunde därmed få tilläggsbidrag utbetalt. Av samtliga studerande med studiestartsstöd var det 2 851 personer som även fick tilläggsbidrag. Det motsvarar 58 procent av de studerande, vilket var något mer än 2017. Av dem som fick tilläggsbidrag var 70 procent kvinnor. Andelen är lägre än bland studerande med studiemedel. Detta beror sannolikt på att andelen kvinnor som studerar med studiestartsstöd är lägre än motsvarande andel inom studiemedelsystemet.

2.5 Studierna

De flesta som studerar med studiestartsstöd studerar på komvux. Under både 2017 och 2018 var det 90 procent av dem med studiestartsstöd som studerade på komvux och 10 procent som studerade på folkhögskola.

Det är vanligt att studera kurser parallellt på grundskole- och gymnasienivå. Av samtliga studerande med studiestartsstöd var det 66 procent som studerade kurser på

¹⁰ Här ingår även de med okänd utbildningsbakgrund.

¹¹ Kommunerna har tolkat begreppet ”gymnasieutbildning” olika. Vissa har tolkat det som ”slutförd gymnasieutbildning”, andra som ”gått tre år på gymnasiet” och ytterligare andra som att den studerande ”gått något på gymnasiet”.

gymnasienivå och 54 procent som studerade på grundskolenivå. Av dem som studerade på grundskolenivå var 81 procent utländska medborgare. Bland de svenska medborgarna läste 73 procent kurser på gymnasienivå jämfört med 46 procent av de utländska medborgarna.

Tabell 3. Antal studerande med studiestartsstöd, fördelat efter studienivå¹, omfattning och kön

Kön	Grundskolenivå		Gymnasienivå	
	Deltid	Heltid	Deltid	Heltid
Kvinnor	300	1 457	391	1 585
Män	174	952	285	1 299
Samtliga	474	2 409	676	2 884

¹ En person kan studera både på grundskole- och gymnasienivå samtidigt.

I samband med ansökan om studiestartsstöd anger kommunen om den studerandes utbildning är en yrkesutbildning. Kommunerna lämnar även uppgifter om vilket yrkesområde studierna bedrivs inom samt om utbildningen kan anses vara en bristyrkesutbildning. Av samtliga studerande med studiestartsstöd under 2018 var det 50 procent som studerade på en yrkesutbildning. Motsvarande andel under 2017 var 45 procent. Det är i princip lika vanligt att kvinnor och män studerar en yrkesinriktad utbildning.

De vanligaste yrkesutbildningarna var inom områdena vård och omsorg (38 procent av de studerande på en yrkesutbildning), barn och fritid (20 procent) och fordon och transport (9 procent). De flesta yrkesutbildningarna är inom bristyrkesområden. Av samtliga studerande med studiestartsstöd läste 44 procent på en bristyrkesutbildning under 2018, jämfört med 40 procent under 2017.

2.6 Studiemedel före och efter studierna med studiestartsstöd

Studiestartsstöd är inte avsett att ges till personer som hade kunnat tänka sig att studera med studiemedel. Stödet ska rekrytera personer som inte hade valt att studera om studiemedel varit den enda möjligheten att finansiera studierna. Av den anledningen får studiestartsstöd inte lämnas till den som fått studiemedel inom de tre senaste åren före studierna.

Av samtliga studerande med studiestartsstöd under 2018 var det 17 procent som tidigare, för mer än tre år sedan, haft studiemedel eller rekryteringsbidrag. De flesta hade studerat på grundskole- eller gymnasienivå tidigare, men ett mindre antal studerande hade även haft studiemedel för studier på eftergymnasial nivå. Under 2017 var det 20 procent av de studerande som hade haft det, dvs. en något högre andel.

Tabell 4. Antal och andel studerande med studiestartsstöd 2018 som tidigare inte haft respektive haft studiemedel eller rekryteringsbidrag¹

	Antal	Andel (procent)
Samtliga studerande	4 919	100
Inte haft studiemedel eller rekryteringsbidrag	4 107	83
Haft studiemedel eller rekryteringsbidrag tidigare ²	812	17
- varav på grundskolenivå	382	8
- varav på gymnasienivå	649	13
- varav på eftergymnasial nivå	46	1

¹ Det är 79 personer som har haft rekryteringsbidrag tidigare. En del av dem har även haft studiemedel.

² En person kan ha haft studiemedel eller rekryteringsbidrag för studier på mer än en utbildningsnivå.

Många av dem som fick studiestartsstöd under 2018 studerar fortfarande med stödet. En del av dem som studerade med studiestartsstöd under 2017 och 2018 studerar dock med studiemedel. Det kan bero på att veckorna med studiestartsstöd har tagit slut eller på att personen valt att studera något som inte omfattas av rätten till studiestartsstöd, till exempel på eftergymnasial nivå.

Det är 440 personer som har fått studiemedel utbetalt efter tiden med studiestartsstöd. Av dem studerar 190 personer på grundskolenivå, 285 personer på gymnasienivå och 35 personer på eftergymnasial nivå.¹²

2.7 Avbrott och återkrav

Studiestartsstöd som betalas ut felaktigt kan krävas tillbaka. Felaktiga utbetalningar av studiestartsstöd kan till exempel bero på att den studerande har avbrutit studierna, minskat sin studieomfattning eller har högre inkomst än han eller hon tidigare meddelat till CSN. Av dem som studerade med studiestartsstöd 2018 var det 289 personer som fick återkrav av studiestartsstöd och 2,2 miljoner kronor återkrävdes. Det innebär att 6 procent av de studerande fick återkrav.

Den vanligaste anledningen till återkrav är avbrott av studierna. Nästan hälften av återkraven berodde på avbrott.

Tabell 5. Antal och andel personer som fått återkrav fördelat på orsak, 2018

	Antal personer	Andel (procent)
Avbrott	128	44
Inkomständring	13	4
Studieomfattning	89	31
Övrigt	61	21
Samtliga	289	100

¹² En person kan studera på mer än en nivå.

Under 2018 avbröt 5 procent av de studerande, 266 personer, sina studier med studiestartsstöd helt.¹³ Det är i princip ingen skillnad mellan kvinnor och män vad gäller andelen avbrott.

Ett avbrott i studierna behöver inte nödvändigtvis leda till återkrav. Om den studerande har tagit emot en utbetalning utan att inse att den var felaktig saknas grund för återkrav. Av den anledningen är antalet återkrav på grund av avbrott färre än det antal personer som fått ett beslut om avbrutet studiestartsstöd.

Jämfört med dem som studerar med studiemedel är andelen avbrott i studierna densamma. Av dem som hade studiemedel för studier vid komvux under 2018 avbröt 5 procent studierna helt. Av samtliga studerande med studiemedel avbröt 3 procent studierna.¹⁴

2.8 Vägledning och individuella studieplaner

När personer som tillhör målgruppen för studiestartsstöd har identifierats bör kommunen, enligt propositionen för studiestartsstödet, hålla informations- och vägledningssamtal med den enskilde.¹⁵ För den som studerar på grundläggande nivå har kommunen också ett ansvar att se till att den studerande erbjuds studie- och yrkesvägledning. Vidare ska alltid en individuell studieplan upprättas för alla som studerar på komvux.

När en ansökan om studiestartsstöd görs till CSN lämnar kommunen information om vägledningssamtal har erbjudits och hållits och om en individuell studieplan har upprättats. Enligt de inlämnade uppgifterna har kommunerna erbjudit 93 procent av de studerande vägledningssamtal och hållit samtal med 90 procent av dem.

Av alla studerande med studiestartsstöd under 2018 fick 90 procent en individuell studieplan.¹⁶

2.9 Uppföljningssamtal

I samband med införandet av studiestartsstödet uttalade regeringen att det ska utredas om det bör införas obligatoriska uppföljningssamtal med alla studerande som har studiestartsstöd. Ett syfte med sådana uppföljningssamtal kan vara att ge studerande extra vägledning och stöttning, vilket kan förbättra studieresultaten och öka genomströmningen. Ett annat syfte kan vara att stämna av att den studerande faktiskt bedriver aktiva studier i enlighet med vad som planerats.

---

¹³ Här redogörs för dem vars senaste beslut innehåller en textkod för beslutstexter som avser avbrott. Uppgifterna är därför inte fullständiga.

¹⁴ Uppgifterna är osäkra då antalet studerande som avbryter sina studier baseras på den textkod som finns knuten till beslutet. Sättet att söka fram uppgifterna är dock detsamma för studiemedel som studiestartsstöd.

¹⁵ Prop. 2016/17:158, s. 40.

¹⁶ En individuell studieplan ska enligt 2 kap. 16 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning upprättas för alla elever inom komvux.

Utredningen om en utvecklad studie- och yrkesvägledning (U2017:10) fick i uppdrag att utreda om kommunerna bör åläggas att hålla uppföljningssamtal med personer som studerar med studiestartsstöd. Utredningen redovisade sitt uppdrag den 31 mars 2018 i promemorian Uppföljningssamtal med personer som studerar med studiestartsstöd.¹⁷

Utredningen föreslår att det i lagen om studiestartsstöd ska införas en skyldighet för kommuner som väljer att använda studiestartsstödet att även ansvara för att hålla uppföljningssamtal med de studerande. Det föreslås också att det i lagen om studiestartsstöd ska framgå att syftet med uppföljningssamtal ska vara att ge den studerande extra vägledning och utgöra ett stöd i hans eller hennes studier. För att syftet med uppföljningssamtalet ska kunna nås bör uppföljningssamtalet hållas tidigt i utbildningen. Utredningen föreslår därför att det i förordningen om vuxenutbildning införs en bestämmelse om att ett uppföljningssamtal ska hållas senast inom fyra veckor från det att den studerande påbörjat sin utbildning.¹⁸

Under 2018 har kommunerna rapporterat in att de haft uppföljningssamtal med 1 281 studerande, vilket motsvarar 26 procent av samtliga studerande. Storstäder och storstadsnära kommuner har rapporterat in högst andel uppföljningssamtal, med 36 procent, medan mindre städer och landsbygdskommuner har rapporterat in uppföljningssamtal i 26 procent av fallen. Större städer och kommuner nära större städer har rapporterat att de hållit samtal med 22 procent av de studerande med studiestartsstöd.

Högst andel uppföljningssamtal hålls med studerande vars utbildning inte är känd (36 procent) eller som helt saknar formell utbildning (34 procent). Det beror sannolikt på att behovet av stöd och vägledning är störst hos den gruppen. Lägst andel samtal (23 procent) hålls med studerande som har en gymnasieutbildning sedan tidigare.

I de intervjuer vi haft med kommuner framkommer att det i majoriteten av kommunerna förs kontinuerliga samtal med de studerande för att fånga upp eventuella funderingar och ändringar i studierna. I en kommun förekommer snabba ”korridorssamtal” medan det i en annan finns uppföljningssamtal via telefon eller e-post. I en tredje kommun är det konstant kö till studie- och yrkesvägledarnas kontor. Däremot upplever företrädarna i ett flertal kommuner att det är svårt och krångligt att rapportera in uppföljningssamtalet i CSN:s system. Vissa vägledare glömmer också bort att gå in och registrera samtalet när det har hållits. Det är därför troligt att betydligt fler uppföljningssamtal hålls i praktiken än vad som har rapporterats.

Företrädare i många kommuner upplever att det är oklart vad de bör fokusera på i uppföljningssamtalen. Därför efterfrågas bland annat tydligare riktlinjer när det gäller vad kommunerna ska ta upp på ett uppföljningssamtal.

---

¹⁷ Utredningen om en utvecklad studie- och yrkesvägledning (2018).

¹⁸ Utredningen om en utvecklad studie- och yrkesvägledning (2018).

3 Kommunernas rekryterings- arbete t.o.m. november 2018

Detta avsnitt baseras på data som togs fram i vecka 49 2018 och på intervjuer vi har genomfört med kommunföreträdare. Uppgifterna omfattar ansökningar och studerande både 2017 och 2018. I vecka 49 (3–7/12), då uppgifterna togs fram, hade merparten av besluten för hösten 2018 hunnit fattas. Anledningen till att uppgifterna togs fram innan årets slut var att vi skulle hinna behandla och analysera dem, något som inte hade varit möjligt om uppgifterna skulle ha avsett hela 2018. Uppgifterna avviker något från de fullständiga uppgifter för 2018 som presenteras i kapitel 2.

Vid tidpunkten för uttaget av uppgifter hade 6 764 personer inkommit med en ansökan in till CSN för 2017 eller 2018. Många av dessa hade lämnat en ansökan som avsåg både hösten 2017 och våren 2018. Flera hade fått mer än ett beslut: 5 107 hade fått ett bifallsbeslut (76 procent), 1 990 personer hade fått ett avslagsbeslut (29 procent), 555 hade ett ärende som avslutats (8 procent) och 435 väntade vid tidpunkten på ett beslut (6 procent). Utbetalning av studiestartsstöd hade gjorts till 4 802 personer. Dessa hade därmed påbörjat sina studier.

Uppgifter om dem som fått utbetalning används i analysen av kommunernas rekryteringsarbete, utom när det gäller andel bifall och avslag. I dessa uppgifter om avslag och bifall ingår givetvis samtliga personer som lämnat in en ansökan.

Analysen tar sin utgångspunkt dels i en gruppering av kommunerna enligt Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) klassificering¹⁹, dels i den andel av budgeten som kommunen vid tidpunkten använt för 2018 (i förhållande till ursprunglig budget).

Kommunerna är fördelade efter ”mindre städer och landsbygdskommuner”, ”större städer och kommun nära större stad”, samt ”storstäder och kommun nära en storstad”. När det gäller andelen som använts av budgeten har kommunerna fördelats efter om de fram till och med november 2018 använt 0-24 procent, 25-49 procent, 50-74 procent eller 75 procent eller mer av 2018 års budget. Med nyttjade medel menas vad som använts enligt fattade beslut och med budget avses ursprungligt budgetbeslut.

3.1 Högre andel bifall i kommuner som använt en hög andel av budgeten

Andelen bifall och avslag skiljer sig inte på något nämnvärt sätt när det gäller storstads- eller landsbygdskommuner. Beroende på hur mycket kommunen använt av sin budget finns det däremot skillnader. Andelen avslag är lägre hos de kommuner som använt stor del av sin budget än en liten, och andelen bifall är högre.

---

¹⁹ Sveriges Kommuner och Landsting (2017).

Tabell 6. Andel avslag respektive bifall efter andel använt av budget, procent¹

	Använd andel av budget			
	0-24 %	25-49 %	50-74 %	75-100 %
Andel bifall	78	81	82	84
Andel avslag	31	29	29	24

¹ Personer som inte fått något beslut ingår inte i beräkningen, vilket gör andelarna något högre än i avsnitt 2.3.

Ett skäl till att kommuner använder en hög andel av sina medel kan därmed vara att CSN fattar få avslagsbeslut på de ansökningar som kommer in från dessa kommuner. I dessa kommuner verkar man alltså antingen ha en samverkan som stödjer träffsäkerhet eller ha studerandegrupper som lätt kan identifieras och rekryteras till studier.

3.2 Hur har olika kommuner lyckats med sin rekrytering?

3.2.1 Använd andel av budget i olika kommuntyper

Antalet personer bosatta i större städer och kommuner som ligger nära dessa och som har rekryterats för att få studiestartsstöd är 2 217 av det totala antalet 4 802. Mindre kommuner och landsbygdskommuner har rekryterat 1 715 personer och 870 bor i storstäder eller storstadsnära kommuner.²⁰ Storstäder och storstadsnära kommuner är underrepresenterade i förhållande till det antal individer som legat till grund för budgetberäkningen.

Större städer och kommuner som ligger nära dessa och mindre städer och landsbygdskommuner har således lyckats bättre med sin rekrytering sett till sina budgetmedel. Detta framgår när de kommuner som använt något av sin budget fördelas efter hur stor del som har använts.

Tabell 7. Kommuntyp och använd andel av budget, procent

	Använd andel av budget			
	0-24 %	25-49 %	50-74 %	75-100 %
Mindre städer och landsbygdskommuner	54	26	14	6
Större städerna och kommun nära större stad	55	31	10	4
Storstäder och storstadsnära kommuner	85	10	5	0

Av tabellen framgår t.ex. att ingen storstad eller kommun nära en storstad har använt mer än 75 procent av sin budget. Det innebär att det fortsatt i analysen finns en stor överensstämmelse mellan storstäder och storstadsnära kommuner och kommuner som använt en liten andel av sin budget.

²⁰ Se Sveriges Kommuner och Landsting (2017).

3.2.2 Högre andel i storstäderna har tidigare haft studiemedel

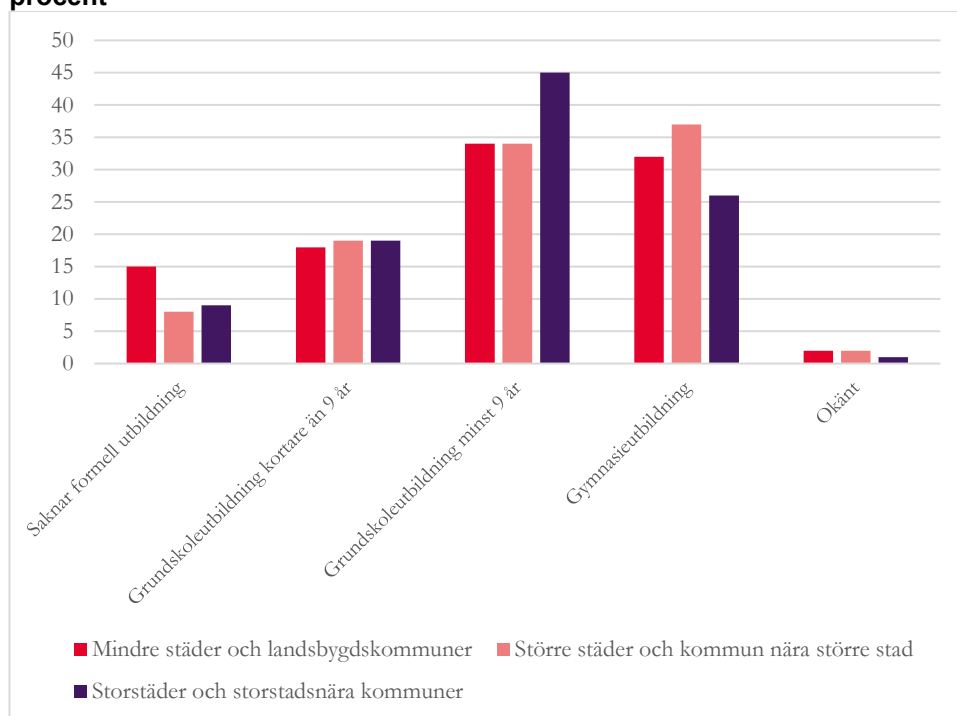
Den åldersmässiga fördelningen mellan olika kommuner är relativt likartad. Däremot skiljer sig den könsmässiga fördelningen åt, där småstäder och landsbygdskommuner har en jämnare fördelning och där storstäder och storstadsnära kommuner har rekryterat en högre andel kvinnor.

Tabell 8. Andel rekryterade i olika kommuntyper, procent

		Mindre städer och landsbygdskommuner (1 715 personer)	Större städer och kommun nära större stad (2 217 personer)	Storstäder och storstadsnära kommuner (870 personer)
Kön	Kvinnor	54	59	65
	Män	46	41	35
Ålder	25-29 år	24	22	22
	30-34 år	24	24	22
	35-39 år	18	18	20
	40-44 år	16	16	14
	45-49 år	9	12	12
	50 år-	9	9	9

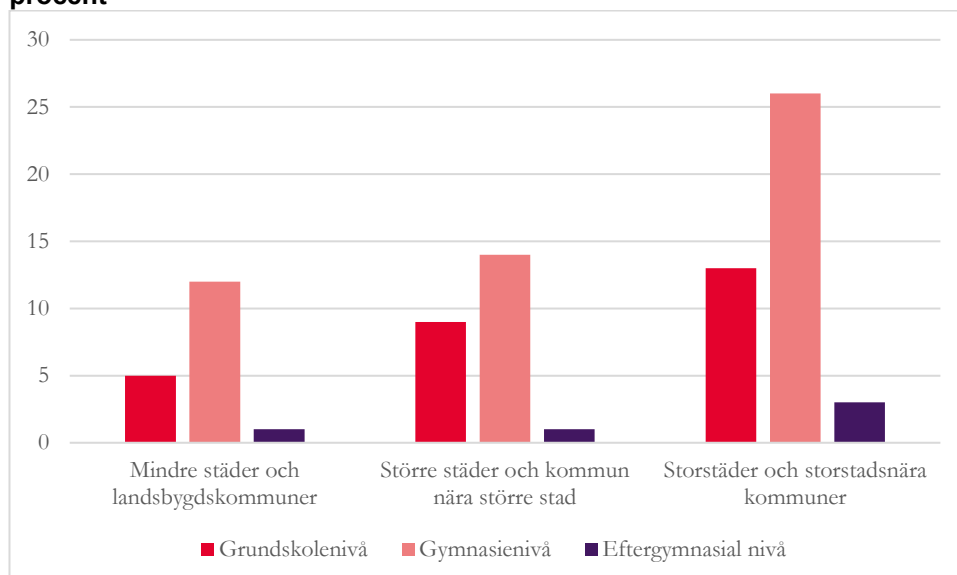
Fördelade efter den högsta utbildningen innan studierna med studiestartsstöd går det inte att se någon avgörande skillnad mellan kommuntyperna, även om det är lite fler som har en fullföljd nioårig grundskoleutbildning och lite färre som har gymnasieutbildning i storstäder och storstadsnära kommuner, jämfört med övriga.

Diagram 4. Andel rekryterade per kommuntyp efter högsta utbildningsnivå, procent

Omkring 17 procent har haft studiemedel någon gång för mer än tre år sedan.²¹ Det är vanligare att de som har rekryterats till studier i storstäder och närliggande kommuner har haft studiestöd någon gång tidigare i livet, oavsett nivå på studierna.

Diagram 5. Andel rekryterade per kommuntyp som tidigare haft studiestöd, procent

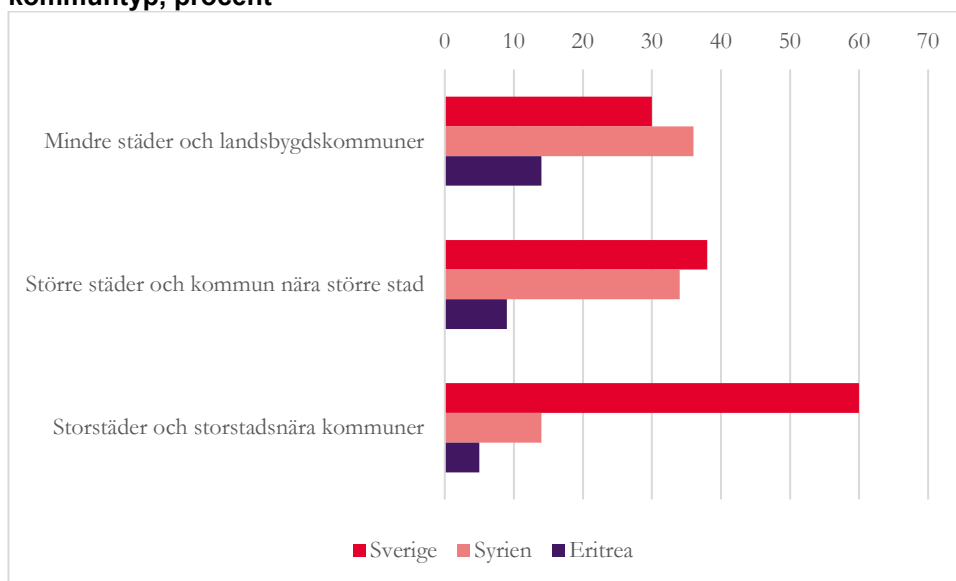
²¹ Studier med rekryteringsbidrag ingår i uppgiften.

Av de studerande var det knappt hälften som rekryterades till en yrkesinriktad utbildning. Dessa yrkesinriktade utbildningar fördelar sig relativt likartat mellan studerande i de olika kommuntyperna, även om barn och fritidsprogrammet är större i storstäder och storstadsnära kommuner än i övriga.

Sverige, Syrien och Eritrea är de vanligaste länderna de som studerar med studiestartsstöd är medborgare i. Här framträder ett mönster när dessa fördelas efter kommuntyp, som möjligen kan bidra med en förklaring till att mindre kommuner är mer framgångsrika än större i sin rekrytering.

Det visar sig nämligen att mindre kommuner i högre utsträckning än storstäder har rekryterat personer som är utländska medborgare. I storstäder och deras kranskommuner har man i betydligt högre utsträckning rekryterat svenska medborgare. Det är troligt att man i mindre kommuner har hämtat en större andel av de sökande från den grupp som just slutfört etableringsprogrammet. Att personer som slutfört etableringsprogrammet många gånger anses lämpliga att rekrytera till studier med studiestartsstöd bekräftas i de intervjuer vi har gjort med kommuner.

Diagram 6. Andel med medborgarskap i de tre vanligaste länderna, efter kommuntyp, procent

Det är rimligt att tro att mönstret har med arbetsmarknadssituationen i respektive kommuntyp att göra, där det sannolikt har varit enklare att få ett jobb under eller direkt efter etableringsfasen i storstäderna, jämfört med i mindre landsbygds-kommuner.

Att det på detta sätt går att rekrytera personer direkt när de slutfört etableringen gör att mindre kommuner är mer framgångsrika när det gäller att använda sina medel och med att locka personer till studier som aldrig tidigare haft studiemedel.

Antalet personer som fått återkrav för andra halvåret 2017 respektive första och andra halvåren 2018, motsvarar ca 6 procent av dem som studerat med studiestartsstöd. Fördelningen av återkraven mellan de tre kommuntyperna följer väl fördelningen av studerande mellan kommuntyperna.

3.2.3 Många utländska medborgare har rekryterats av de kommuner som använt stor andel av sin budget

De 4 802 personer som rekryterats till studier under 2017 och 2018 fördelar sig med 36 procent i kommuner som använt 0-24 procent av de medel de tilldelats, 34 procent finns i kommuner som använt 25-49 procent, 22 procent finns i kommuner som använt 50-74 procent och 8 procent finns i de kommuner som använt minst 75 procent av sin budget.

Det är relativt små skillnader i köns- och åldersstrukturen bland dem som har rekryterats till studier med studiestartsstöd i kommuner som har använt olika hög andel av sin budget. Könsfördelningen är dock något jämnare i de kommuner som använt en hög andel, medan den kvinnliga dominansen är större i övriga kommuner.

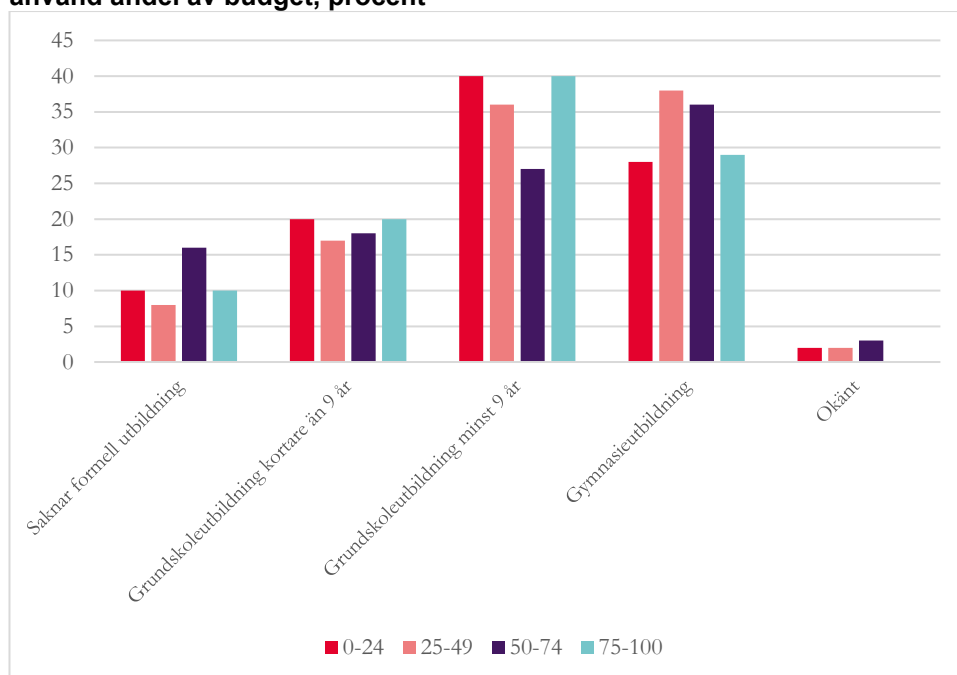
Tabell 9. Andel rekryterade efter använd andel av budget, procent

		0-24 % (1 715 personer)	25-49 % (1 624 personer)	50-74 % (1 062 personer)	75-100 % (401 personer)
Kön	Kvinnor	60	60	56	54
	Män	40	40	44	46
Ålder	25-29 år	24	23	20	24
	30-34 år	24	23	25	20
	35-39 år	18	19	19	18
	40-44 år	15	14	16	20
	45-49 år	10	12	11	9
	50 år-	9	9	9	10

De studerandes högsta utbildningsnivå är ungefär densamma i de kommuner som använt en hög andel av sina medel som i de kommuner som använt en låg andel. Bland kommuner som använt mellan 50 och 74 procent av budgeten är dock andelen som har grundskoleutbildning om minst nio år lägre än bland övriga kommuner.

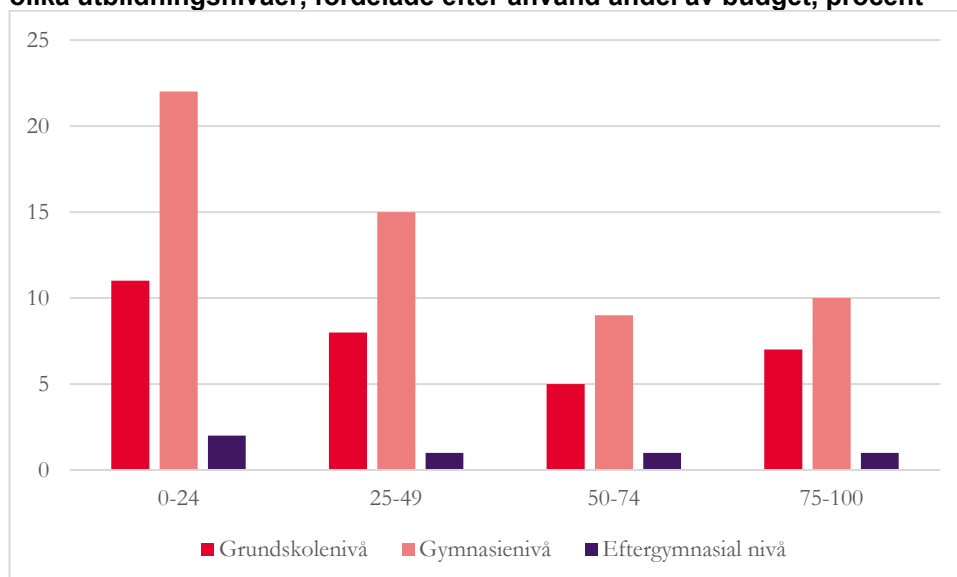

Diagram 7. Andel studerande efter högsta utbildningsnivå, fördelade efter använd andel av budget, procent

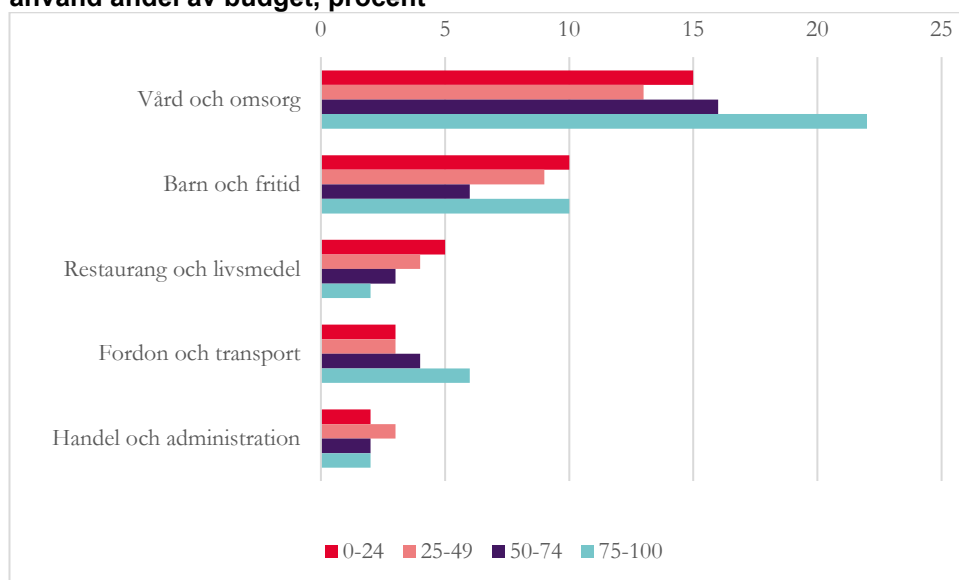
Det är en markant skillnad i studiemedelsanvändningen, där kommuner som har använt en låg andel av sina medel har rekryterat relativt många som har haft studiemedel tidigare, medan särskilt de som använt minst 50 procent av sin budget har rekryterat relativt få som haft studiemedel tidigare. Detta indikerar att de som rekryterat många studerande i högre utsträckning rekryterar dessa bland dem som är färdiga med etableringsprogrammet. Dessa är nyanlända i Sverige och har inte haft svenskt studiestöd för studier på någon nivå tidigare.

Diagram 8. Andel studerande efter andel som tidigare haft studiemedel på olika utbildningsnivåer, fördelade efter använd andel av budget, procent

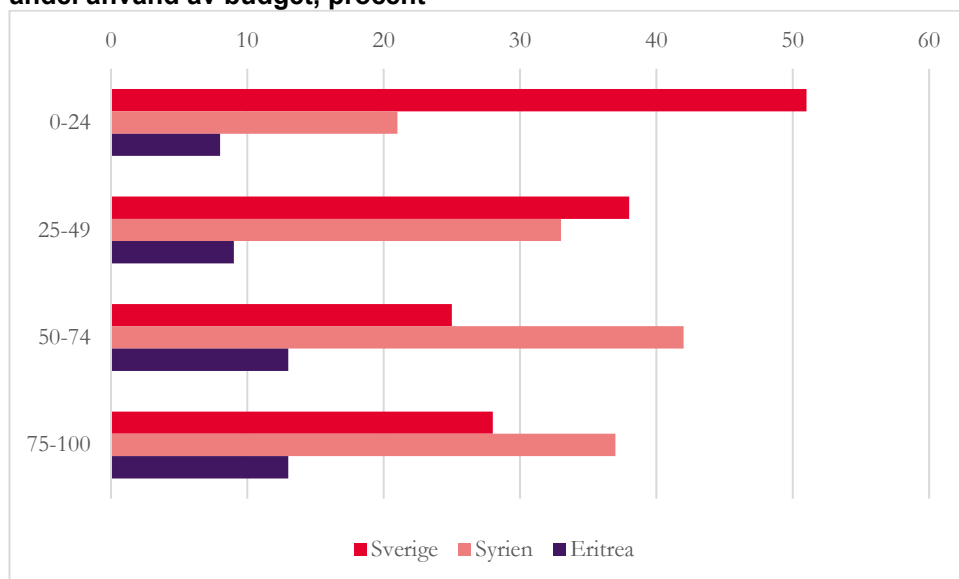
Andelen som går på ett yrkesprogram är högst i de kommuner som rekryterar antingen få eller många i förhållande till sin budget. Det är lite vanligare att de kommuner som använder en hög andel av sin budget rekryterar till vård och omsorgsprogrammet, jämfört med de kommuner som använder en mindre andel av de medel de fått.

Diagram 9. Andel av samtliga som studerar på en yrkesutbildning, efter använd andel av budget, procent

Precis som för mindre kommuner har de kommuner som använder mer än 50 procent av sin budget i högst utsträckning rekryterat personer med utländskt medborgarskap. Detta tyder som redan nämnts på att de rekryterar många som slutfört etableringen. Arbetsmarknadssituationen är sannolikt sämre i dessa oftast lite mindre kommuner, vilket kan göra det enklare att rekrytera dem som kommer direkt från etableringsprogrammet.

Diagram 10. Andel med medborgarskap i de tre vanligaste länderna, efter andel använd av budget, procent

Det är som tidigare nämnts 6 procent av de studerande som fått återkrav för något av de tre aktuella halvåren. Fördelningen mellan kommuner som använt en låg respektive hög andel av sin budget följer nästan exakt fördelningen av studerande mellan dessa kommungrupper. Det innebär att personer som fått återkrav är jämnt fördelade mellan kommuner som använt en låg respektive en hög andel av sin budget.

3.3 Ligger särskilda insatser bakom många studerande och högt nyttjande?

3.3.1 Samverkan med andra

Ett antagande som gjordes i samband med att studiestartsstödet infördes var att det krävs samverkan med Arbetsförmedlingen för att kommunerna ska lyckas med sitt rekryteringsarbete. Arbetsförmedlingen är en myndighet som står nära den potentiella studerandegruppen i och med att dessa ska ha varit arbetslösa i sex månader. De har även goda möjligheter att bedöma sökandes arbetslöshetshistorik. Att Arbetsförmedlingen deltar i rekryteringsarbetet är ett lagkrav på en övergripande nivå, men är önskvärt även i individuella fall. Medverkan kan t.ex. tänkas gynna andelen bifallsbeslut.

Arbetsförmedlingen medverkade i 74 procent av de ärenden där kommunen överlämnat en ansökan om studiestartsstöd till CSN. Det går dock inte att se någon tydlig trend när det gäller andelen bifall, avslag och avslut när det gäller Arbetsförmedlingens medverkan i rekryteringen. Andelen bifall och avslag var ungefär densamma vid samverkan med Arbetsförmedlingen som i de fall kommunen samverkat med någon annan organisation, alternativt inte alls samverkat.

Påverkar då samverkan med Arbetsförmedlingen kommunernas budgetanvändning? Kommuner som använt mellan 50 och 74 procent av sina medel avviker från övriga i och med att man oftare samarbetar med andra organisationer än de av oss namngivna – 23 procent samarbetar med ”någon annan”. ”Någon annan” är i sammanhanget sannolikt främst andra kommuner. I dessa fall samarbetar de mer sällan med Arbetsförmedlingen.

Av de kommuner som använt mellan 75 och 100 procent av sina medel är det en hög andel som samarbetar med både Arbetsförmedlingen och med någon annan. Hela 82 procent gör det, jämfört med 65–77 procent i övriga grupper. Med utgångspunkt i våra intervjuer med kommuner är det sannolikt att det med någon annan avses en annan kommun eller någon annan avdelning inom den egna kommunen, t.ex. socialförvaltningen.

Tabell 10. Andel som samverkat med andra i rekryteringen, fördelat efter använd budgetandel, procent

	0-24 %	25-49 %	50-74 %	75-100 %
Arbetsförmedlingen	70	66	59	65
Arbetsförmedlingen och folkhögskola	3	3	4	1
Arbetsförmedlingen och någon annan	4	5	2	16
Folkhögskola	2	2	2	1
Någon annan	13	14	23	12
Ingen samverkan	8	9	8	4
Övriga konstellationer	0	1	2	1
Summa	100	100	100	100

En annan hypotes är att sammansättningen på studerandegruppen kan variera med den organisation kommunen samverkar med i rekryteringsarbetet, t.ex. att de som rekryteras i samverkan med folkhögskolor har kortare utbildning än övriga.

Den högsta utbildningsnivå de studerande har när de påbörjar studierna är en viktig faktor för sammansättningen av studerandegruppen. I de fall en folkhögskola är inblandad i rekryteringsarbetet – sammanlagt i 221 ärenden – är det mer sannolikt att den som rekryteras saknar utbildning eller har en grundskoleutbildning som är kortare än nio år. Då en folkhögskola tillsammans med Arbetsförmedlingen bistår kommunen i rekryteringsarbetet var andelen som saknade formell utbildning eller hade en kortare utbildning än nioårig grundskola 56 procent. Då folkhögskolorna var den enda part kommunen samarbetade med var motsvarande andel 51 procent. Det kan jämföras med 27 procent i de ärenden där Arbetsförmedlingen var den enda samverkansparten. Uppgifterna tyder på att det är personer med kort utbildning som främst utbildas vid folkhögskolorna.

I de övriga fall Arbetsförmedlingen deltar i rekryteringen är sannolikheten betydligt högre att den som rekryteras har utbildning på grundskole- eller gymnasienivå. Detsamma gäller om kommunen samverkar med någon annan eller inte alls samverkar med någon annan organisation.

Tabell 11. Andel efter organisation(er) kommunen samverkat med i rekryteringen, fördelat efter högsta utbildningsnivå, procent

	Saknar formell utbildning	Grundskoleutbildning kortare än 9 år	Grundskoleutbildning 9 år	Gymnasieutbildning	Okänt
Arbetsförmedlingen (3 151)	9	18	37	34	2
Arbetsförmedlingen och folkhögskola (135)	31	25	29	13	2
Arbetsförmedlingen och någon annan (241)	8	22	36	34	1
Folkhögskola (86)	15	36	27	20	2
Någon annan (744)	12	17	34	35	2
Ingen samverkan (385)	13	15	38	31	4
Övriga konstellationer (60)	5	18	31	44	1

3.3.2 Vägledning och individuella studieplaner

Kommunerna ska rapportera till CSN om de har erbjudit de studerande vägledning, om vägledning har genomförts och om det har upprättats en individuell studieplan.

Förutsatt att kommunernas rapportering till CSN stämmer med verkligheten kan vi se att vägledning före studierna har erbjudits till en lägre andel av de studerande hos de kommuner som använder en hög andel av sin budget. Dessa upprättar också, tillsammans med de kommuner som använt mellan 25 och 49 procent av sin budget, i lägre utsträckning en individuell studieplan för de studerande.

Tabell 12. Andel vägledning och individuella studieplaner efter använd budgetandel, procent

	0-24 %	25-49 %	50-74 %	75-100 %
Vägledning har erbjudits	98	91	94	83
Vägledning har genomförts	96	86	89	82
Individuell studieplan har upprättats	96	82	94	86

Den kommuntyp som tycks mest noggrann med att erbjuda vägledning och att genomföra densamma är storstäder och storstadsnära kommuner. Av dessa erbjuder 97 procent vägledning och nästan lika många genomför också vägledning. I större städer och närliggande kommuner är det 88 procent som faktiskt får vägledning. En nästan lika stor andel får en individuell studieplan i dessa kommuner.

Tabell 13. Andel vägledning och individuella studieplaner efter kommuntyp, procent

	Mindre städer och landsbygdskommuner	Större städer och kommun nära större stad	Storstäder och storstadsnära kommuner
Vägledning erbjudits	93	92	97
Vägledning genomförts	90	88	96
Individuell studieplan upprättad	93	86	96

3.3.3 Vad säger de som rekryterat många till studier?

Våra intervjuer med kommuner som använt en hög andel av sin budget har givit oss ytterligare information om arbetet i dessa kommuner och om orsaker till att kommunerna har lyckats använda en hög andel av medlen. Följande faktorer kan framhållas från dessa intervjuer.

- Tidigt ute med riktlinjer

Flera kommuner menar att man var tidigt ute och fattade beslut om riktlinjer för arbetet. Dessa riktlinjer gällde såväl arbetet hos kommunen som arbetet hos bl.a. Arbetsförmedlingen. Genom det tidiga beslutet blev riktlinjerna väl kända bland både dem som var inblandade i rekryteringsarbetet och eventuellt även bland dem som har studiefunderingar.

- En bred definition av målgruppen

Riktlinjernas innehåll varierar lite även mellan de kommuner som använt en hög andel av sin budget. Av flera riktlinjer framgår dock att studerande med en gymnasial utbildning kan omfattas om utbildningen inte har givit grundläggande behörighet till högskolestudier eller om den är föråldrad. I någon kommun anges att även studerande med eftergymnasial utbildning från hemlandet kan godtas om denna utbildning inte är gångbar i Sverige. Vida riktlinjer ger, enligt kommunerna, större frihet i rekryteringsarbetet.

- Det är enklare i små kommuner

Flera kommuner tar upp att de är små, eller förhållandevis små. Detta gynnar främst det enligt kommunerna viktiga samarbetet med Arbetsförmedlingen. Samarbetet med Arbetsförmedlingen beskrivs som enklare i en mindre kommun där man kan hålla en nära kontakt med ett, vanligtvis, fåtal arbetsförmedlare som arbetar med stödet. Även andra fördelar med att vara en liten kommun framhålls, t.ex. att det är enklare att göra riktlinjerna kända.

- Aktivt uppsökande verksamhet

En aktivt uppsökande verksamhet beskrivs som en viktig framgångsfaktor. Här pekar man på goda kontakter med organisationer både utanför och inom kommunen. Man beskriver att man är aktiv och är ute mycket och informerar. Man beskriver också att

man tar ett brett ansvar och hjälper de sökande med bl.a. så kallade ”CSN-frågor”. En aktivt uppsökande verksamhet kräver hängivna medarbetare.

4 Bidrar studiestartsstödet till ökad rekrytering?

4.1 Vem är rekryterad av studiestartsstöd?

Ett mål för studiestödet är att det ska verka rekryterande för både kvinnor och män och därmed bidra till ett högt deltagande i utbildning. Det ska vidare utjämna skillnader mellan individer och grupper i befolkningen och i och med det bidra till ökad social rättvisa.²²

Om studiestödet, eller i detta fall studiestartsstödet, rekryterar till studier mäts oftast genom att de studerande tillfrågas om de hade påbörjat sina studier även utan det ekonomiska stöd de får eller har fått. Svaren på frågan delas in i ”ja”, ”ja, troligen”, ”nej, troligen inte” och ”nej”, där de två sista svarsalternativen tolkas som att den studerande inte hade påbörjat studierna utan stödet och således är rekryterade av det.²³

Att fråga studerande har givetvis brister. En brist är att det kan vara svårt att i efterhand säga om man hade eller inte hade påbörjat studier utan studiestartsstödet. Frågan är hypotetisk och det är inte uteslutet att en del av dem som svarar ”nej” eller ”nej, troligen inte” hade påbörjat studier ändå, med någon annan finansiering. Likaså är det möjligt att ett antal av dem som svarar att de hade påbörjat studier ändå, inte hade gjort det.

Eftersom en enkätundersökning är osäker har vi frågat oss om det finns andra metoder att fastställa studiestartsstödet rekryterande effekter? En metod kan vara att analysera hur många som studerar med ett visst stöd. Hur många som studerar beror dock på många faktorer: utbildningsbehov, antal personer som antas till utbildning och antal platser, arbetsmarknadsläget, m.m. Antalet studerande ger därför bara en mycket översiktlig bild av ett studiestöds rekryterande förmåga.

En annan metod skulle kunna vara att jämföra dem som studerar med studiestartsstöd med personer som studerar med studiemedel, t.ex. vad gäller bakgrund. Det är dock inget som säger att en person som har studiestartsstöd och samma bakgrund som en person som har studiemedel, skulle ha påbörjat studier även utan studiestartsstöd. Olika personer kan ha olika preferenser och göra olika bedömningar av situationen trots att de har samma bakgrund.

Ytterligare ett sätt kan vara att se om de studerande har haft studiemedel tidigare. Att någon har haft studiemedel tidigare, kanske för många år sedan, är dock inte någon garanti för att han eller hon skulle välja att börja studera med studiemedel igen. Det

---

²² Prop. 1999/2000:10, återgivet i prop. 2017/18:1.

²³ Enkätundersökningen beskrivs i bilaga 2 och hela enkäten finns i bilaga 1.

kan tvärtom vara så att en person som har haft studiemedel för länge sedan och vet vad det innebär att studera är mer bestämd i att avstå.

Vi har därmed inte funnit något bättre sätt att mäta ett studiestöds rekryterande effekt än genom att huvudsakligen analysera svaren på frågor. I vår bedömning inrymmer vi dock även utvecklingen av antalet studerande med studiestödet och nyckelpersoners bedömningar.

I den enkätundersökning vi har genomfört ställdes frågan ”Om du inte hade kunnat få studiestartsstöd för dina studier, hade du ändå börjat?”. Frågan bör tolkas som att man i så fall hade kunnat börja studera med studiemedel eller med någon annan studiefinansiering, alternativt att man helt hade avstått från studierna om man inte hade fått studiestartsstöd. ”Vad i studiestartsstödet var det som gjorde att du började studera” var en uppföljande fråga. Dessa frågor utgör grunden för vår bedömning av om de som studerar med studiestartsstöd är rekryterade av stödet.

Oavsett hur vi väljer att formulera frågorna är det viktigt, dels mot bakgrund i osäkerheten i metoden som sådan, dels mot bakgrund av att frågor kan ställas på flera sätt, att inte övertolka resultaten.

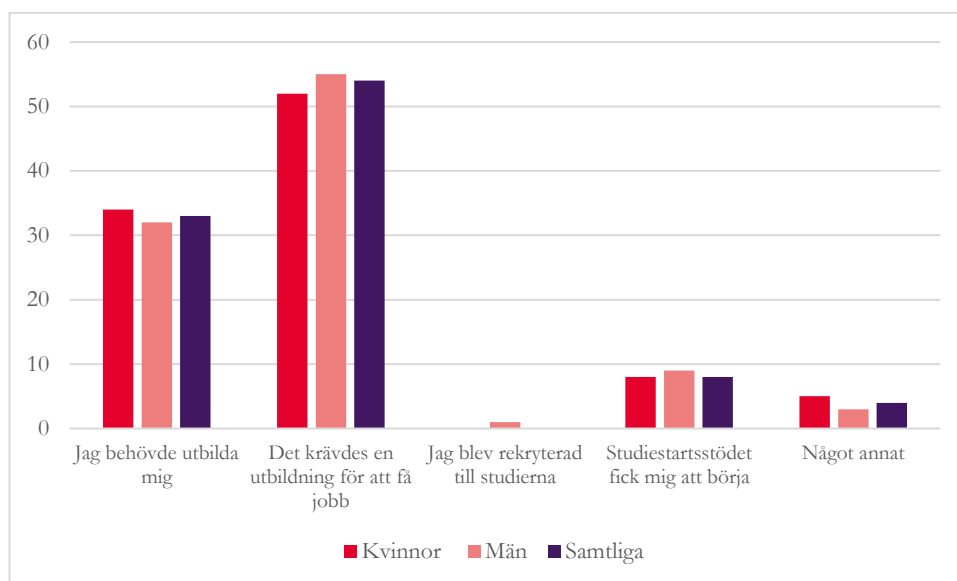
I detta avsnitt redogör vi i första hand för svaren på frågorna om studiestartsstödet rekryterande förmåga, men behandlar även övriga frågor i enkäten. Enkäten återfinns i sin helhet i bilaga 1.

4.2 Många rekryteras av studiestartsstödet

De som påbörjar studier med studiestartsstöd ska vara kortutbildade, ha varit arbetslösa under en sammanhängande tid om sex månader före studiestart och får inte ha haft studiemedel under de senaste tre åren. Studierna ska bedrivas på grundläggande eller på gymnasial nivå. Dessa krav gör att de som är aktuella för studier med studiestartsstöd ofta står ganska långt från arbetsmarknaden och kanske inte har utbildning som sitt förstahandsalternativ. Detta bekräftas av de intervjuer vi har gjort med kommuner.

I en tidig fråga i enkätundersökningen får de studerande svara på varför de började studera. Ur detta bredare perspektiv dominerar behovet av utbildning, antingen att man hade ett behov av utbildning eller att man specifikt behövde utbilda sig för att kunna få ett arbete. Mindre än 10 procent anger att endast studiestartsstödet fick dem att börja studera.

Diagram 11. Svar på frågan: Vad fick dig att börja studera? Välj det svarsalternativ som passar bäst. Andelar i procent.

Flera företrädare i kommuner som vi har talat med menar att de i första hand rekryterar till studier och därefter tittar på vilken typ av studiestöd som kan vara aktuellt för respektive sökande. I detta arbete kan studiestartsstödet enligt flera kommuner underlätta rekryteringen, främst eftersom det innehåller bidrag men inte något lån.

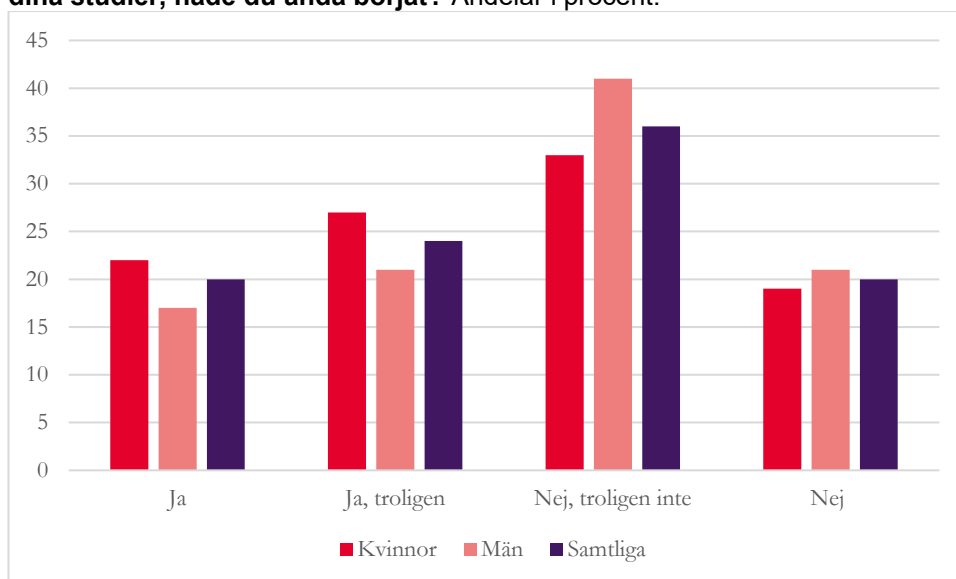
Av dem som svarat ”något annat” är fortsatta studier på t.ex. högskola eller yrkeshögskola ett vanligt skäl. En del anför även hälsorelaterade skäl, som bl.a. depressioner och liknande, såsom i följande kommentar.

”Vilja att bli aktiv i samhället igen samt alternativet att få bidrag då lån var en risk för mig då jag haft problem psykiskt tidigare med att inte kunna fullfölja aktiviteter, men har fått hjälp med det på senare år och studiestartsstödet gav mig chansen att göra det utan ångesten över att jag måste och så (dvs det gav mig valet då jag inte ville låna då jag vet att det fanns en risk för mig att låna och sedan inte fullfölja det, känt att jag inte är värd dom pengarna då). Bidraget i sig gav mig en möjlighet vilket jag är extremt tacksam över då jag idag fortfarande är aktiv och går iväg och studerar =)”

När det gäller studiestartsstödet rekryterande förmåga så svarar 56 procent att de inte eller troligen inte hade påbörjat studierna utan studiestartsstöd. Stödets rekryterande förmåga är större bland män än bland kvinnor. Av männen är 62 procent rekryterade, medan 52 procent av kvinnorna är det. Detta resultat är tvärt emot vad som gäller för studiemedelstagare, där kvinnor oftare än män anger att studiestödet är av stor betydelse.²⁴ Den studerandegrupp som har studiestartsstöd skiljer sig därmed från dem som har studiemedel. Det kan eventuellt bero på att män är mer beroende av ekonomin under studierna och mindre intresserade av att ta lån.

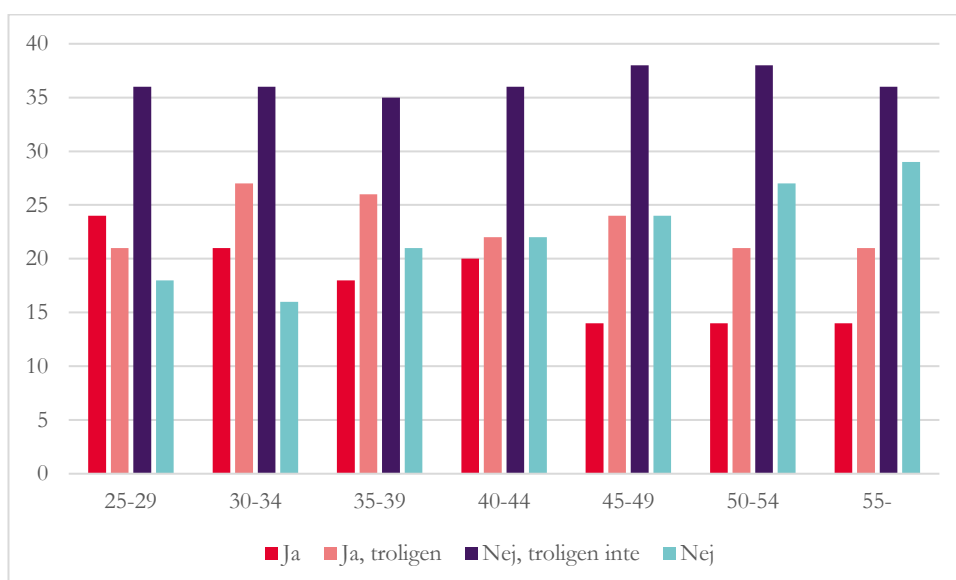
²⁴ Se t.ex. CSN (2018b).

Diagram 12. Svar på frågan: Om du inte hade kunnat få studiestartsstöd för dina studier, hade du ändå börjat? Andelar i procent.

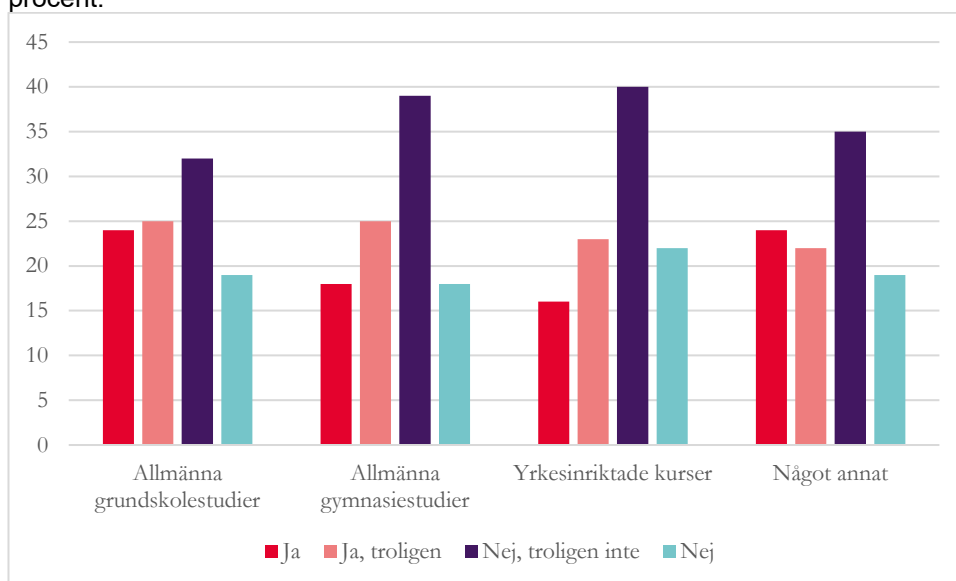
Äldre studerande med studiestartsstöd är mer rekryterade av stödet än yngre studerande. Andelen ligger kring 65 procent bland de äldsta och mellan 52–55 procent i de yngsta åldersgrupperna. Detta följer gängse mönster för studiestödets rekryterande effekter.

Diagram 13. Svar på frågan: Om du inte hade kunnat få studiestartsstöd för dina studier, hade du ändå börjat? Andelar i procent.

Personer som studerar på yrkesinriktade kurser är de som oftast anger att de hade avstått från studier utan studiestartsstöd. De som studerar på grundskolenivå hade oftare påbörjat studier ändå. Detta kan eventuellt hänga samman med att studerande på grundskolenivå ser ett behov av att studera, oavsett hur studierna finansieras. Studerande på yrkesprogram kan i större utsträckning sakna studiemotivation.

Diagram 14. Svar på frågan: Om du inte hade kunnat få studiestartsstöd för dina studier, hade du ändå börjat? Efter inriktning på studierna. Andelar i procent.

Av dem som svarar att de inte eller troligen inte hade börjat studera utan studiestartsstöd var det vanligaste skälet till det att stödet enbart består av bidrag och inte något lån. Det svarar 67 procent av samtliga. Uppgiften tyder på att respondenterna uppfattat frågan korrekt och även ställt studiestartsstödet i förhållande till möjligheten att studera med studiemedel, inklusive lånedel. Den näst viktigaste anledningen var att de blev rekryterade till studierna av Arbetsförmedlingen eller av en kommun.

Tabell 14. Svar på frågan: Vad i studiestartsstödet var det som gjorde att du började studera? Du kan välja flera svarsalternativ. Andelar i procent.

	Kvinnor	Män	Samtliga
Arbetsförmedlingen eller kommunen rekryterade mig	24	25	25
Det består enbart av bidrag och inte något lån	67	68	67
Veckorna med studiestartsstöd räknas inte in i det maximala antalet veckor med studiemedel	8	6	6
Mina studieresultat behövde inte provas när jag började	4	4	4
Något annat	10	10	10
Summa	113	113	112

Ungefär 10 procent av de studerande svarar att det var ”något annat” som gjorde att de kunde börja studera. Många av dessa svar handlar om att antalet veckor med studiemedel är begränsat. Antingen behöver man studera under längre tid än man kan få studiemedel, eller är veckorna med studiemedel slut eller nästan slut. Flera kommunföreträdare bekräftar att studiestartsstödet ger studerande på framför allt grundskolenivå en möjlighet att kunna slutföra studierna med de studiestödsveckor som ges. Detta beskrivs som svårt, eller i några fall omöjligt, för dem som annars kan

få studiemedel i högst ett år. Med två års samlat studiestöd ges dock möjligheten. Ett svar var följande.

”Det gjorde att jag hade en inkomst. Mitt vanliga studiestöd var slut.”

Andra svar anknyter till att studiestartsstödet består av enbart bidrag och inte någon lånedel. Som exempelvis denna studerande som varit sjuk och inte vill ta lån då det var osäkert om han eller hon skulle klara av studierna.

”Jag hade varit sjukskriven för utmattningssyndrom och visste inte om jag skulle klara av en utbildning just då.”

I stora drag ger våra intervjuer med kommuner stöd till ovanstående. En vanlig upplevelse bland kommunföreträdare är att deras studerande med studiestartsstöd med relativt stor sannolikhet *inte* skulle ha börjat studera utan möjlighet till stödet. En kommun, med hög användning av studiestartsstödet, menar att Arbetsförmedlingen i vanliga fall har svårt att sälja in studier som sysselsättning. En annan kommun menar att långtidsarbetslösa hade fastnat i arbetsmarknadsåtgärder, istället för att börja studera, om inte studiestartsstödet fanns.

Många kommuner upplever att en relativt stor del av de sökande och studerande med studiestartsstöd även skulle ha rätt till studiemedel med det högre bidraget. Men många, framför allt utrikes födda, vill inte låna och skuldsätta sig. Därför anser de studerande att studiestartsstödet är en bättre ersättning då det är ett förhållandevis högt bidrag.

En studie- och yrkesvägledare anser att vissa studerande tar studiestartsstödet enbart för pengarnas skull. De studerande anmäler sig till studier för att få en inkomst, istället för en möjlighet till att utvecklas och komma vidare i livet.

Vissa kommuner tror att ganska många studerande förmodligen skulle ha börjat studera även om möjligheten till studiestartsstöd inte fanns. Framför allt gäller det de som måste studera svenska på grundläggande nivå. Det finns även en uppfattning om att studerande på vissa yrkesutbildningar med stor sannolikhet skulle ha börjat studera även utan studiestartsstöd, men att det då hade tagit längre tid för dem att besluta sig för studier.

4.3 Studierna är betydelsefulla för de studerande

En annan fråga i undersökningen handlar om hur de studerande fick reda på att det finns ett studiestartsstöd. De flesta har fått informationen från Arbetsförmedlingen, eller, i andra hand, av familjen eller en vän. Det är naturligt att Arbetsförmedlingen är det svarsalternativ som är vanligast eftersom många kommuner har lagt upp samarbetet med Arbetsförmedlingen så att Arbetsförmedlingen har fått det verkliga ansvaret för att rekrytera personer.

Tabell 15. Svar på frågan: Hur fick du reda på att det fanns ett studiestartsstöd? Välj det svarsalternativ som passar bäst.

	Kvinnor	Män	Samtliga
Arbetsförmedlingen informerade mig	46	42	44
Kommunen informerade mig	10	11	11
En folkhögskola informerade mig	6	7	6
Facket eller min arbetsgivare informerade mig	0	1	0
Familjen eller en vän informerade mig	24	26	25
CSN informerade mig	3	4	4
Jag fick reda på det på annat sätt	10	9	10

Av dem som fått reda på studiestartsstödet på något annat sätt handlar det om t.ex. inslag i tidningar eller på TV eller information från oberoende vägledare. Många som har svarat att de fått kunskap om studiestartsstöd på annat sätt anger också att de fått information från ett vägledningscentrum eller liknande, dvs. informationen har kommit från kommunen.

De flesta som besvarat enkäten anger att studierna fortfarande pågår. Enbart 8 procent säger att de har avslutat studierna och 4 procent av de studerande anger att de har avbrutit sina studier.

Av dem som avbrutit studierna gjorde 27 procent det för att de fick ett arbete, 9 procent svarar att ekonomin inte tillät att de fortsatte studierna och 8 procent anger att studierna var för svåra. Därutöver var det 3 procent vardera som svarade att det inte gick att förena studierna med att ha familj och som ansåg att studierna inte var vad de hade tänkt sig.

Hela 45 procent av dem som avbröt sina studier anger att de gjorde det av något annat skäl. Sådana skäl kan vara att de fått barn och är föräldralediga (vanligast), egen sjukdom eller på en osäker eller dålig utbildningsanordnare. Flyttar och upplevd diskriminering förekommer också.

Ytterligare en fråga handlar om vad studierna har betytt för de studerande. Flera svarsalternativ kunde väljas. Flest svarar att studierna har stärkt deras självförtroende. Därefter följer att de utan studierna inte skulle ha kunnat få ett arbete, samt att studierna lett vidare till fortsatta studier.

Denna bild bekräftas i våra intervjuer med kommuner. Många kommunföreträdare anser att studiestartsstödet har skapat möjligheter för människor som annars inte hade börjat studera.

Av dem som svarat att studierna betyder något annat räknar de svarande upp en rad orsaker, från att de hade varit kriminella utan CSN:s hjälp, till att studierna betyder mycket för att få en chans i samhället. Flera kommentarer behandlar även möjligheterna att utveckla språket, såsom följande två kommentarer.

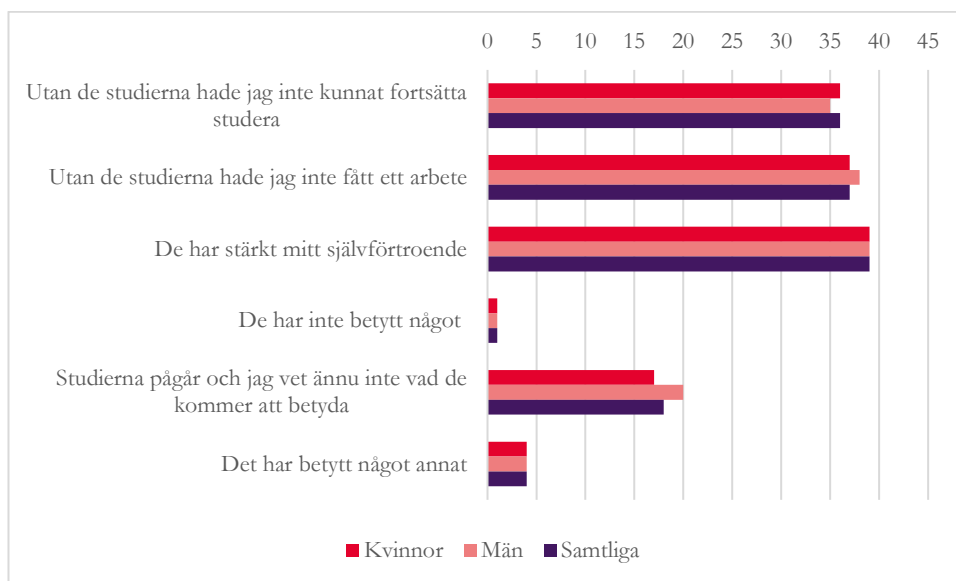
”Att lära mig svenska är väldigt viktigt för mig för att anpassa mig till samhället och det ska leda mig till andra chanser som kan erbjudas genom när jag kan utveckla min svenska ordentligt.”

”Jag är bättre på språket och jag har fått ett arbete.”

Vissa bedömer att studierna och studiestartsstödet betytt väldigt mycket för dem.

”Hela min framtid har blivit mycket ljusare. Utbildningen har gjort och visat mig att allt är möjligt, och gett mig och mitt liv mening.”

Diagram 15. Svar på frågan: Vad betyder eller betydde studierna för dig? Du kan välja flera svarsalternativ. Andelar i procent.

Slutligen fanns i enkätundersökningen en möjlighet för respondenterna att fritt lämna synpunkter. Många studerande tog den chansen. En klar majoritet av dem som besvarat enkäten är tacksamma för stödet. Följande kommentarer är typiska för dessa positiva respondenter.

”Super bra! Utan detta så hade jag inte kunnat fortsätta studera! Tack för det och för att möjligheten finns! Att man får studiestartstöd och slipper låna massa pengar! Superbra!!!”

”Studiebidrag är viktigt för mig för att kunna studera och utbildar mig till undersköterska utan problem”

”Det bra i min ålder eftersom man vill undvika lån till studierna.”

”Jag vill bara tacka CSN och Sverige. Jag fick chansen att studera och jag gör alltid min bästa. Studiestartsstöd är en stor motivation om man vill studerar. Jag klarade alla kurserna.”

Det finns även personer som tycker att stödet var bra för egen del, men att det kringgärdas av för många regler.

”Tycker det är ett väldigt bra initiativ. En anmärkning är dock att det är för många specifika regler kring att beviljas stödet. För egen del har det ju gått bra, men vet många andra som är besvikna för att de inte uppfyller alla kriterier till punkt och pricka. Så vad jag skulle vilja få fram är att jag tycker det hade varit bättre om det

gjordes enklare att få stödet och att istället för fasta kriteriemallar så hade man kunnat bedöma från fall till fall, eller liknande.”

Någon studerande frågar sig varför det inte finns studiestartsstöd i alla landets kommuner.

”Jag undrar varför finns inte studiestartsstöd i all kommuner i landet.”

Det finns dock även invändningar, bl.a. mot studiestartsstödet storlek. En av dessa sätter pengarna i relation till studiernas omfattning.

”Det var för lite pengar jag fick och många timmar att studera.”

En annan anser helt enkelt att studiestartsstödet är så lågt att det inte går att leva på.

”Då summan av studiestartsstödet inte går att överleva på borde det gå att samtidigt söka studielån.”

Några respondenter svarar att studiestartsstödet är bra, men ges under för kort tid.

”Jag hoppas att studiestöd var längre för att lära mig mer.”

”Jag tycker det är mycket dåligt att det är 52 veckor och det innebär att jag kommer gå två terminer men vet inte om jag kan gå tredje terminen ekonomiskt.”

Det finns även kritik mot att studiestartsstödet betalas ut i förskott och därmed ges med ett lägre belopp i december.

”Hur ska man försörja sig på 2000 kr under december månad??? Det räcker inte för hyran alls.”

5 Diskussion – mindre kommuner har fördelar

5.1 Arbetslöshetsvillkoret fortsatt ett bekymmer

Under året har CSN gjort några iakttagelser som har med prövning av rätten till studiestartsstöd och med handläggningen att göra.

Arbetslöshetsvillkoret ställer fortfarande till det för många sökande och det skapar ibland en frustration även hos kommunhandläggarna. Av dem som ansökte om studiestartsstöd var det under 2018 drygt 1 000 personer som fick avslag på grund av detta villkor. Det motsvarar ungefär 20 procent av samtliga sökande. Ett problem med villkoret är att många sökande har varit föräldralediga någon gång under de senaste sex månaderna vilket leder till att de inte uppfyller arbetslöshetsvillkoret. I de fall sökande vill ansöka om studiestartsstöd i god tid påverkar det också prövningen, vilket kan medföra att villkoret inte är uppfyllt när studierna börjar.

För CSN:s handläggare är det ibland mer komplext att hantera studiestartsstöd än studiemedel. Vid CSN:s studiekontroller är det exempelvis vanligt att det framkommer att den studerande har studerat även före studieperioden med studiestartsstöd. I vissa fall innebär det att arbetslöshetsvillkoret måste prövas på nytt eftersom det har prövats för fel sexmånadersperiod. Ibland kan detta innebära att den studerande inte längre har rätt till studiestartsstöd.

En sammantagen bedömning är att den nya bestämmelse som innebär att arbetslöshet under sex av de senaste tolv månaderna före studiestarten kommer att underlätta både för studerande och för kommunhandläggarna.

Företrädare för kommuner menar också att studiestartsstödet ger framför allt studerande på grundskolenivå tillräckliga möjligheter att slutföra studierna med studiestöd. Tiden med studiemedel, vanligtvis ett år, beskrivs som för kort för att det ska vara möjligt. Ett extra år med studiestartsstöd ger dock goda möjligheter att avsluta studierna på nivån.

Många av de som söker studiestartsstöd har vidare svårigheter med svenska språket, vilket gör att de kan ha svårt att förstå brev som CSN skickar ut. Det är t.ex. vanligt att de inte är medvetna om att det är de själva som måste meddela ändringar till CSN. De tror vanligtvis att CSN får uppgifterna från annat håll, t.ex. från skolor, kommuner och myndigheter. Många tror därför felaktigt att deras beslut ändras utan att de själva måste meddela något.

Under årets gång har även andra funderingar dykt upp. En sådan fundering gäller studerande som redan har haft studiestartsstöd en gång och som ska söka på nytt. Flera kommuner är osäkra på hur de ska fylla i ansökan om den sökande nästan har använt alla veckor med studiestartsstöd men ska fortsätta att studera med studiemedel.

I de flesta fall får den sökande göra både ansökan om studiestartsstöd och studiemedel hos kommunhandläggaren vilket gör att CSN har möjlighet att fatta beslut i båda ärendena då vi hanterar ansökan om studiestartsstöd.

5.2 Osäkert med uppgifter om uppföljningssamtal

Under 2018 har kommunerna rapporterat in att de haft uppföljningssamtal med 1 281 studerande, vilket motsvarar 26 procent av samtliga studerande. Antalet rapporterade uppföljningssamtal ger dock inte någon rättvisande bild av situationen.

Mot bakgrund av att rapporteringen av uppföljningssamtal i enskilda ärenden inte svarar mot verkligheten, är det möjligt att svaren i den enkätundersökning som vi genomförde med kommunerna hösten 2017 på ett bättre sätt speglar kommunernas användning av uppföljningssamtal. Enkätsvaren finns redovisade i delrapporten från mars 2018.²⁵

Av respondenterna svarade 72 procent att man i kommunen håller uppföljningssamtal, varav 28 procent anger att man alltid gör det.

De flesta kommuner angav i enkäten flera syften med uppföljningssamtalen. Vanligast var att uppföljningssamtalet användes för att kontrollera att aktiva studier bedrevs enligt plan (68 procent), men mer än 60 procent av respondenterna angav även att samtalen både användes för att ge extra stöd och extra vägledning. Andra syften med uppföljningssamtalen var t.ex. att den studerande skulle söka nya kurser, att revidera studieplanen, att utbilda i studieteknik eller att hjälpa den studerande att lämna in en ny ansökan om studiestartsstöd till CSN.

Uppföljningssamtalen hölls enligt enkätsvaren oftast när en studerande bedrivit sina studier under en tid, inte sällan i samband med att en studieplan skulle revideras. Av de kommuner som angav att de håller uppföljningssamtal var det ungefär en fjärdedel som angav att de håller mer än ett uppföljningssamtal med varje studerande.

I de flesta kommuner hålls uppföljningssamtalen hos den instans på kommunen som rekryterat den studerande till studierna. I en femtedel av kommunerna hålls uppföljningssamtalen hos utbildningsanordnaren. I nästan samtliga fall är det en studie- och yrkesvägledare som håller samtalen med den studerande. Kommunerna angav att uppföljningssamtalen ger ett positivt utfall.

Många instämde i att uppföljningssamtalen bidrar till att ge extra stöd och vägledning för de studerande. Nästan hälften ansåg även att uppföljningssamtalet ger en möjlighet att kontrollera om studierna bedrivs aktivt och enligt plan. Relativt få tyckte att uppföljningssamtalen inte ger något mervärde för den studerande eller att de kräver mer resurser än värdet de ger.

---

²⁵ CSN (2018a).

5.3 Ungefär hälften är rekryterade av studiestartsstödet

Under 2018 studerade 4 919 personer med studiestartsstöd. Samtliga hade varit sammanhängande arbetslösa i minst sex månader och de allra flesta hade kort tidigare utbildning. Ungefär 17 procent hade haft studiemedel tidigare.

Det var därmed betydligt fler som fick studiestartsstöd under 2018 än under hösten 2017. Andelen som fick bifall var något högre och andelen som tidigare haft studiemedel var något lägre. Den andel av de studerande som redan hade studerat på gymnasienivå var något högre än under 2018 än under 2017.

Av samtliga studerande svarade 56 procent i vår enkätundersökning att de inte eller troligen inte hade påbörjat studierna utan studiestartsstöd. En brist med enkätundersökningar är att det kan vara svårt att i efterhand säga om man hade eller inte hade påbörjat studier utan studiestartsstöd. Frågan är hypotetisk och det är inte uteslutet att en del av dem som svarar ”nej” eller ”nej, troligen inte” hade påbörjat studier ändå, med någon annan finansiering. Likaså är det möjligt att ett antal av dem som svarat att de hade påbörjat studier ändå, inte hade gjort det.

För att om möjligt försöka komma till rätta med detta problem har vi dessutom frågat samtliga vägledare vi talat med om deras bedömning. Hade de som har fått studiestartsstöd börjat studera även om de inte hade fått stödet?

Vägledarnas bedömning är, mellan tummen och pekfingret, att hälften av de studerande sannolikt hade börjat studera även om de inte hade kunnat få studiestartsstöd. Vissa vägledare säger att en något högre andel sannolikt hade börjat studera även utan studiestartsstöd, andra en något lägre. Många hade enligt vägledarna sannolikt börjat studera med studiemedel medan ett mindre antal hade finansierat studierna genom inkomster från arbete eller genom någon annan ersättning.

En orsak till att relativt många troligen hade börjat studera ändå är att studier varit det enda alternativet och att deras valmöjligheter därmed har varit små. Kommunföreträdare redovisar samtidigt att Arbetsförmedlingen förhållandevis sällan har motiverat arbetssökande att börja på reguljär utbildning.

Vår samlade bedömning är att studiestartsstödet har rekryterat mellan 40 och 55 procent av de studerande, vilket motsvarar mellan 2 000 och 2 700 personer av samtliga 4 919 som studerade under 2018. Den övre gränsen ges av svaren i vår enkätundersökning. Vägledarnas uttalanden, som är något mer försiktiga, pekar enligt vår bedömning mot ett lite lägre resultat. De som rekryterats av studiestartsstödet är personer som absolut inte vill ta lån. Det handlar ofta om utrikes födda och inte sällan om personer som är äldre än 30 år.

Andelen som inte hade börjat studera om de inte hade kunnat få studiestartsstöd motsvarar ungefär den andel av dem som studerar med studiemedel som säger att de inte hade börjat studera om de inte hade kunnat få studiemedel. Att andelarna är ungefär desamma speglar dels att kortutbildade med ringa erfarenhet av utbildning är svårare att rekrytera till studier än studerande som får studiemedel, dels att studiemedel av många ses som en alternativ studiefinansiering.

5.4 Mindre kommuner mer framgångsrika

Av de medel som fördelades till kommunerna under 2018 användes 26 procent. Högst andel av medlen användes i mindre kommuner, följt av vissa större städer samt i kommuner som ligger nära dessa.

I de intervjuer vi har genomfört med kommuner som använt en mycket hög andel av de medel de fått, för man fram några huvudsakliga skäl till att man rekryterat många till studier med studiestartsstöd.

Flera kommuner framhåller att man fattade ett *snabbt beslut om riktlinjer* för arbetet. Dessa riktlinjer gällde både arbetet hos kommunen och arbetet hos bl.a. Arbetsförmedlingen. Riktlinjerna blev därmed väl kända bland dem som var inblandade i rekryteringsarbetet.

En annan orsak som framhålls är att det i flera kommuner ingår i riktlinjerna att *studerande som studerat på en gymnasial utbildning anses vara en del av målgruppen*. Det gäller studerande vars gymnasiala utbildning inte har givit grundläggande behörighet till svenska högskolestudier eller om den är föråldrad. I någon kommun anges till och med att även studerande med eftergymnasial utbildning från hemlandet kan godtas om denna utbildning inte är gångbar i Sverige. Sådana vida riktlinjer ger större frihet i rekryteringsarbetet.

Flera kommuner tar upp att de är små, eller förhållandevis små. Samarbetet med Arbetsförmedlingen gynnas enligt kommunerna av att de är små. De beskriver vidare att samarbetet med Arbetsförmedlingen är enklare i en mindre kommun eftersom man kan hålla en nära kontakt med ett fåtal arbetsförmedlare som arbetar med stödet.

En sista fördel ska vara att man beskriver sig ha en *aktiv uppsökande verksamhet*. Här pekar man på goda kontakter med organisationer både utanför och inom kommunen. Man är bland annat ute mycket och informerar. Kommunerna beskriver också att man tar ett brett ansvar och hjälper de sökande med bl.a. så kallade ”CSN-frågor”, dvs. frågor som har med ansökningar och rapportering till CSN att göra. En aktivt uppsökande verksamhet bygger ofta på att det finns någon eller några personer i kommunen som hängivet arbetar med studiestartsstödet.

Att budgetanvändningen stannade vid 26 procent 2018 har flera orsaker och hänger samman med den relativt låga användningen i storstäderna.²⁶ Det är sannolikt att man i storstäderna varit mer försiktig i sitt arbete och att man har inskränkt rekryteringen till dem som sedan tidigare har högst grundskoleutbildning. En indikation på att så är fallet är att andelen svenska medborgare som fått studiestartsstöd i storstäder är högre än i övriga kommuntyper. Svenska medborgare har lite mer sällan än genomsnittet gymnasial utbildning sedan tidigare, medan en högre andel av exempelvis de som är syriska medborgare har någon form av gymnasial utbildning.

Andra orsaker till den låga medelsanvändningen är, enligt kommunföreträdare, att det i storstäder tar längre tid att skapa rutiner och riktlinjer för arbetet med studiestartsstödet och att det är svårare att nå ut till potentiella studerande.

---

²⁶ I Stockholm användes 24 procent av de tilldelade medlen, i Göteborg och Malmö 12 procent vardera.

Ytterligare en viktig orsak är sannolikt att arbetsmarknaden är bättre i storstäderna. Under 2017 och 2018 har arbetsmarknadssituationen varit god, vilket särskilt i storstäderna kan ha gjort det svårare att rekrytera personer till studier.

Innan det blev klart att budgeten för 2019 skulle halveras tillfrågade vi kommunerna om den regeländring som ska träda i kraft i mars 2019 och om hur mycket man bedömer att man kommer att använda stödet under året. En majoritet av kommunerna gjorde då bedömningen att regeländringen, vilken innebär att det blir tillräckligt att vara arbetslös under sex av de senaste tolv månaderna, kommer att underlätta rekryteringen av studerande. Många bedömde att volymerna från 2018 kommer att kunna bibehållas och flera bedömde även att man skulle öka användningen av stödet under 2019.

Referenser

CSN (2018a). *Studiestartsstöd – delrapport*. CSN, rapport 2018:1. Dnr 2017-100-9150.

CSN (2018b). *Studerandes ekonomiska och sociala situation*. CSN, rapport 2018:3. Dnr 2018-219-2451.

Prop. 1999/2000:10. *Ett reformerat studiestödssystem*.

Prop. 2016/17:158. *Studiestartsstöd – ett nytt rekryterande studiestöd*.

Prop. 2017/18:1. *Budgetpropositionen för 2018*.

Regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Centrala studiestödsnämnden

Riksdagsskrivelse 2018/19:105.

Sveriges Kommuner och Landsting (2017).

<https://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7585-455-7.pdf?issuosl=ignore> (19-01-11)

Utbildningsutskottets betänkande 2018/19:UbU2 Utgiftsområden 15 Studiestöd.

Utredningen om en utvecklad studie- och yrkesvägledning (2018). *Uppföljningssamtal med personer som studerar med studiestartsstöd*. Promemoria.

Bilagor

Bilaga 1 Enkätfrågor

Enkätfrågor från webbenkät.

1. Studerar du eller har du studerat med studiestartsstöd?

Frågan är obligatorisk då den styr vilken fråga du ska få härnäst.

Ja

Nej

2. Hur fick du reda på att det fanns ett studiestartsstöd?

Välj det svarsalternativ som passar bäst.

Arbetsförmedlingen informerade mig

Kommunen informerade mig

En folkhögskola informerade mig

Facket eller min arbetsgivare informerade mig

Familjen eller en vän informerade mig

CSN informerade mig

Jag fick reda på det på ett annat sätt, nämligen _____

3. Vad fick dig att börja studera?

Välj det svarsalternativ som passar bäst.

Jag behövde utbilda mig

Det krävdes en utbildning för att få jobb

Jag blev rekryterad till studierna

Studiestartsstödet fick mig att börja

Något annat, nämligen _____

4. Vad studerar eller studerade du?

Du kan välja flera svarsalternativ.

Allmänna grundskolekurser

Allmänna gymnasiekurser

Yrkesinriktade kurser

Något annat, nämligen _____

5. Om du inte hade kunnat få studiestartsstöd för dina studier, hade du ändå börjat?

Ja

Ja, troligen

Nej, troligen inte

Nej

6. Vad i studiestartsstödet var det som gjorde att du började studera?

Du kan välja flera svarsalternativ.

Arbetsförmedlingen eller kommunen rekryterade mig

Det består enbart av bidrag och inte något lån

Veckorna med studiestartsstöd räknas inte in i det maximala antalet veckor med studiemedel

Mina studieresultat behövde inte prövas när jag började

Något annat, nämligen _____

7. Hur har studierna gått?

Välj det svarsalternativ som passar bäst.

De pågår enligt plan

De pågår, men jag följer inte planen

De är slutförda enligt plan

Jag har slutfört dem, men inte enligt planen

Jag har avbrutit dem

8. Vilken var orsaken till att du avbröt dina studier?

Välj det alternativ som passar bäst.

Jag fick ett arbete

Studierna var för svåra

Det gick inte att förena studierna med att ha familj

Ekonomin tillät inte att jag fortsatte

Studierna var inte vad jag hade tänkt mig

Avbrottet hade andra orsaker, nämligen _____

9. Vad gör du nu?

Välj det alternativ som passar bäst.

Studerar

Arbetar

Är arbetslös

Är sjukskriven

Är föräldraledig

Något annat, _____

10. Vad betyder eller betydde studierna för dig?

Du kan välja flera svarsalternativ.

Utan de studierna hade jag inte kunnat fortsätta studera

Utan de studierna hade jag inte fått ett arbete

De har stärkt mitt självförtroende

De har inte betytt något

Studierna pågår och jag vet ännu inte vad de kommer att betyda.

De har betytt något annat, nämligen _____

11. Är det något annat du vill passa på att säga om det studiestartsstöd du haft?

Bilaga 2 Dataanvändning i rapporten

Kommunernas rekrytering

I vecka 49 togs ett material fram som, tillsammans med intervjuerna med kommunföreträdare, har utgjort underlag för vår analys av kommunernas rekryteringsarbete. Detta underlag, som redovisas i kapitel 3, omfattar 6 764 personer som dittills hade ansökt om studiestartsstöd för 2017 eller 2018. Vissa sökande hade fått avslag på sina ansökningar, vissa studerande hade ännu inte fått någon utbetalning och några hade ännu inte fått något beslut. Av de sökande hade 4 802 personer både fått ett beslut om bifall, påbörjat studierna och fått minst en utbetalning. Många av dessa hade ett beslut som avsåg både 2017 och 2018.

Enkätundersökning

Enkätundersökningen

En enkät skickades den 19 september ut till samtliga med en e-postadress som vid tidpunkten hade fått studiestartsstöd utbetalat under 2017 och 2018. CSN saknade e-postadress till 478 personer vilket innebär att en enkät skickades till 3 172 personer.

Efter att två påminnelser skickats ut stängdes enkäten för fler svar den 8 oktober. Antalet svar där den studerande besvarat minst en fråga var 2 128, vilket innebär att svarsfrekvensen var goda 67 procent.

Enkäten kunde besvaras på svenska, engelska, arabiska, dari och tigrinja. Den besvarades på svenska av 1 095 personer, på arabiska av 827, på tigrinja av 140, på engelska av 44 och på dari av 22 personer.

Köns- och åldersfördelningen var enligt tabell A för populationen och de svarande. Eftersom de som svarat på enkäten både köns- och åldersmässigt har god representativitet i förhållande till populationen har vi inte viktat resultatet.

Tabell A. Population, svarande och svarsfrekvens för enkätundersökning

		Populationen	Antal svarande	Svarsfrekvens
Kön	Kvinna	1 799	1 188	66 %
	Man	1 373	940	68 %
Ålder	25-29 år	726	486	67 %
	30-34 år	769	503	65 %
	35-39 år	572	399	70 %
	40-44 år	476	328	69 %
	45-49 år	358	244	68 %
	50-54 år	227	154	68 %
	55 år-	44	14	32 %

Av dem som besvarade enkäten svarade 55 personer att de inte hade studiestartsstöd. Antalet svar som kan användas uppgick därför till 2 073.

Resultaten för undersökningen finns i kapitel 4.

Bortfallsanalys

Vi har genomfört en bortfallsanalys där vi har jämfört svar på några frågor från personer som svarat innan den andra påminnelsen skickades ut med svar från personer som svarat först efter den andra påminnelsen. Svaren kan antas skilja sig åt där de som svarat sent mer än de som svarat tidigt, kan antas likna de 33 procent som inte svarat alls.

Analysen visar att bland de som besvarat enkäten tidigt var 55 procent kvinnor och 44 procent män. Bland dem som svarat sent var andelen 59 procent kvinnor och 41 procent män.

Svaren på fråga 2, om hur man fick reda på att det finns ett studiestartsstöd, är relativt likartade. Av dem som svarat tidigt fick 44 procent veta detta genom Arbetsförmedlingen, jämfört med 46 procent av dem som svarat sent. De som svarat tidigt fick i högre utsträckning information genom familjen eller en vän, 26 procent, jämfört med 21 procent av dem som svarat sent.

Svaren på fråga 3, om vad som fick dem att börja studera, är i princip identiska. Skillnaden i svarsfrekvens är som mest 1 procentenhet för de olika alternativen.

Svaren på fråga 5, om vad som hade hänt om det inte fanns ett studiestartsstöd, skiljer det 2 procentenheter mellan dem som svarat tidigt och dem som svarat sent. Av dem som svarat tidigt anger 57 procent att de inte eller troligen inte hade börjat studera om det inte hade funnits ett studiestartsstöd. För dem som svarat sent var motsvarande andel 55 procent.

I svaren på fråga 7, om hur studierna gått, finns det mindre skillnader mellan dem som svarat sent och dem som svarat tidigt. De som besvarat enkäten sent anger lite oftare än de som svarat tidigt att de inte följer studieplanen eller att de har avbrutit studierna. Av dem som svarat sent anger 4 procent att de slutfört studierna men att dessa inte följt planen, jämfört med 3 procent av dem som besvarat enkäten tidigt. Av dem som svarat sent anger 6 procent att de avbröt sina studier, jämfört med 4 procent av dem som svarat tidigt.

Sammantaget visar bortfallsanalysen att de som svarat på enkäten sent svarar ungefär likadant som de som svarat tidigt. De som svarat sent är dock något mindre rekryterade av studiestartsstödet. De har även i något högre utsträckning avbrutit studierna eller blivit försenade. Mot bakgrund av dessa resultat kan det antas att de som inte svarat alls i något högre utsträckning än vad vårt resultat anger avbröt studierna och i något lägre utsträckning är rekryterade av studiestartsstödet. Skillnaderna måste dock antas vara små.

Intervjuer

Vi genomförde 15 intervjuer med företrädare för kommuner mellan den 28 augusti och den 25 september. Kommunerna valdes ut efter beaktande av storlek, geografisk placering och den andel man dittills hade använt av de medel som tilldelats. Intervjuerna hölls med företrädare för vuxenutbildningen, företrädesvis med studie- och yrkesvägledare, och var semi-strukturerade.

Dessutom har fem intervjuer hållits med de kommuner som använt en av de högsta andelarna av de medel man tilldelats. Dessa hölls mellan den 12 november och den 1 december.

Bilaga 3 Kommunernas budgetanvändning 2018

Kommun	Ursprungligt tilldelad budget (inkl. övertilldelning)	Omfördelat belopp	Använd andel av ursprunglig budget
Ale	1 209 277	0	16 %
Alingsås	1 952 635	-1 000 000	9 %
Alvesta	3 116 995	0	23 %
Aneby	529 334	0	0 %
Arboga	1 866 321	0	55 %
Arvidsjaur	683 466	0	19 %
Arvika	1 871 606	0	4 %
Avesta	5 050 255	0	96 %
Bengtstors	1 729 804	0	57 %
Berg	673 777	0	5 %
Bjurholm	283 602	0	22 %
Bjuv	1 834 614	0	44 %
Boden	3 084 407	-1 200 000	20 %
Bollebygd	205 216	0	7 %
Bollnäs	5 074 035	0	41 %
Borgholm	1 019 915	0	30 %
Borlänge	9 122 872	-2 200 000	24 %
Borås	11 413 719	0	27 %
Botkyrka	15 147 245	0	15 %
Boxholm	386 650	0	65 %
Bromölla	1 462 054	0	16 %
Bräcke	763 615	0	56 %
Burlöv	2 061 850	-800 000	20 %
Bästad	932 720	0	36 %

Kommun	Ursprungligt tilldelad budget (inkl. övertilldelning)	Omfördelat belopp	Använd andel av ursprunglig budget
Dals-Ed	543 426	-300 000	15 %
Degerfors	1 233 939	0	14 %
Dorotea	308 264	0	31 %
Eda	615 648	0	0 %
Ekerö	686 989	0	48 %
Eksjö	1 758 869	0	8 %
Emmaboda	1 233 058	0	50 %
Enköping	3 261 439	0	6 %
Eskilstuna	22 123 715	0	68 %
Eslöv	3 450 802	-1 949 627	18 %
Essunga	314 429	0	31 %
Fagersta	2 972 552	0	49 %
Falkenberg	4 273 428	0	60 %
Falköping	5 159 470	0	57 %
Falun	4 359 742	0	52 %
Filipstad	2 547 146	0	21 %
Finspång	2 878 310	0	44 %
Flen	4 237 318	0	42 %
Forshaga	725 742	0	44 %
Färgelanda	721 338	0	47 %
Gagnef	398 101	0	24 %
Gislaved	3 738 809	0	19 %
Gnesta	645 593	0	10 %
Gotland	3 330 139	0	8 %
Grums	1 056 025	0	31 %

Kommun	Ursprungligt tilldelad budget (inkl. övertilldelning)	Omfördelat belopp	Använd andel av ursprunglig budget
Grästorp	306 502	0	21 %
Gullspång	910 701	0	20 %
Gällivare	1 216 324	0	2%
Gävle	15 752 324	0	15 %
Göteborg	52 157 503	0	12 %
Götene	912 462	0	27 %
Habo	337 329	0	78 %
Hagfors	1 058 668	0	22 %
Hallsberg	1 922 690	0	16 %
Hallstahammar	1 938 543	0	95 %
Halmstad	9 962 233	0	8 %
Hammarö	496 745	0	19 %
Haninge	7 599 163	-4 337 000	20 %
Haparanda	1 098 302	0	1 %
Heby	923 031	0	9 %
Hedemora	2 443 217	0	18 %
Helsingborg	17 886 397	0	30 %
Herrljunga	657 924	0	0 %
Hjo	497 626	0	96 %
Hofors	1 353 721	0	20 %
Huddinge	8 757 359	0	7 %
Hudiksvall	3 655 138	0	37 %
Hultsfred	3 521 263	-2 000 000	6 %
Hylte	2 122 622	0	59 %
Håbo	891 325	0	3 %

Kommun	Ursprungligt tilldelad budget (inkl. övertilldelning)	Omfördelat belopp	Använd andel av ursprunglig budget
Hällefors	1 462 935	0	23 %
Härjedalen	864 901	0	50 %
Härnösand	4 572 885	0	62 %
Härryda	1 211 039	-950 000	20 %
Hässleholm	6 499 980	-2 500 000	14 %
Höganäs	1 051 622	4 923 846	97 %
Högsby	1 522 826	0	3 %
Hörby	1 374 859	0	0 %
Höör	952 096	-400 000	26 %
Jokkmokk	616 528	0	20 %
Järfälla	7 652 890	-5 000 000	6 %
Jönköping	9 772 870	-4 575 556	12 %
Kalix	881 636	0	50 %
Kalmar	6 096 594	28 545 109	81 %
Karlsborg	635 024	0	31 %
Karlshamn	3 666 587	0	40 %
Karlskoga	3 818 078	0	21 %
Karlskrona	6 352 013	0	45 %
Karlstad	6 768 610	0	53 %
Katrineholm	5 833 247	0	25 %
Kil	684 346	3 204 210	42 %
Kinda	759 210	0	21 %
Kiruna	1 424 182	-673 106	10 %
Klippan	1 600 333	0	52 %
Knivsta	691 393	0	23 %

Kommun	Ursprungligt tilldelad budget (inkl. övertilldelning)	Omfördelat belopp	Använd andel av ursprunglig budget
Kramfors	3 062 389	0	4 %
Kristianstad	11 869 951	0	29 %
Kristinehamn	4 241 721	0	89 %
Krokom	1 257 719	0	23 %
Kumla	1 480 550	0	20 %
Kungsbacka	1 738 612	0	1 %
Kungsör	1 504 330	0	34 %
Kungälv	1 040 173	0	17 %
Kävlinge	1 245 389	0	3 %
Köping	4 121 057	0	25 %
Laholm	2 067 133	0	9 %
Landskrona	8 292 319	-2 000 000	37 %
Lekeberg	429 808	0	6 %
Leksand	909 820	0	78 %
Lerum	967 069	0	9 %
Lessebo	2 167 540	0	1 %
Lidingö	1 032 245	0	19 %
Lidköping	2 563 880	0	45 %
Lilla Edet	764 495	0	11 %
Lindesberg	3 309 881	0	3 %
Linköping	11 778 352	0	5 %
Ljungby	2 675 737	0	4 %
Ljusdal	2 736 508	0	16 %
Ljusnarsberg	967 950	0	7 %
Lomma	526 691	0	45 %

Kommun	Ursprungligt tilldelad budget (inkl. övertilldelning)	Omfördelat belopp	Använd andel av ursprunglig budget
Ludvika	5 050 255	0	67 %
Luleå	4 638 062	-1 000 000	32 %
Lund	4 989 483	0	16 %
Lycksele	1 354 602	-806 789	25 %
Lysekil	1 339 629	0	3 %
Malmö	61 186 135	-30 000 000	12 %
Malung-Sälen	668 493	-334 247	0 %
Malå	265 988	0	40 %
Mariestad	1 628 517	0	32 %
Mark	1 925 332	-800 000	33 %
Markaryd	1 783 531	-1 000 000	16 %
Mellerud	1 575 672	0	10 %
Mjölby	2 027 500	-527 500	19 %
Mora	775 064	-200 000	12 %
Motala	6 370 509	0	68 %
Mullsjö	316 190	0	0 %
Munkedal	810 295	0	23 %
Munkfors	332 925	0	4 %
Mölndal	2 181 632	-1 300 000	39 %
Mönsterås	1 671 674	0	11 %
Mörbylånga	650 878	3 047 506	67 %
Nacka	4 505 068	21 093 360	55 %
Nora	1 152 909	0	37 %
Norberg	899 251	0	9 %
Nordanstig	915 986	0	42 %

Kommun	Ursprungligt tilldelad budget (inkl. övertilldelning)	Omfördelat belopp	Använd andel av ursprunglig budget
Nordmaling	859 617	0	17 %
Norrköping	23 753 114	0	28 %
Norrtälje	2 418 556	0	13 %
Norsjö	351 421	0	55 %
Nybro	3 100 261	14 515 861	112 %
Nykvarn	413 955	0	17 %
Nyköping	6 383 720	0	28 %
Nynäshamn	1 782 650	0	17 %
Nässjö	5 442 192	0	7 %
Ockelbo	1 539 561	0	0 %
Olofström	1 898 029	0	61 %
Orsa	590 106	-200 000	34 %
Orust	520 525	0	64 %
Osby	1 290 307	0	20 %
Oskarshamn	2 548 907	0	11 %
Ovanåker	1 320 253	0	21 %
Oxelösund	2 199 248	0	52 %
Pajala	441 258	0	28 %
Partille	1 338 748	0	6 %
Perstorp	1 373 979	0	55 %
Piteå	2 503 989	-925 705	30 %
Ragunda	909 820	0	9 %
Robertsfors	561 922	0	65 %
Ronneby	5 542 598	0	40 %
Rättvik	491 461	0	11 %

Kommun	Ursprungligt tilldelad budget (inkl. övertilldelning)	Omfördelat belopp	Använd andel av ursprunglig budget
Sala	2 611 441	0	28 %
Salem	523 168	0	22 %
Sandviken	9 527 139	0	38 %
Sigtuna	4 498 902	0	7 %
Simrishamn	1 978 177	0	8 %
Sjöbo	1 092 137	0	19 %
Skara	2 088 272	0	20 %
Skellefteå	4 750 798	0	42 %
Skurup	1 299 995	0	70 %
Skövde	5 083 724	0	39 %
Smedjebacken	775 064	0	0 %
Sollefteå	3 635 761	0	24 %
Sollentuna	3 730 883	-826 668	20 %
Solna	2 641 387	-1 000 000	20 %
Sorsele	258 941	0	0 %
Sotenäs	430 689	-150 000	10 %
Staffanstorp	1 119 440	0	11 %
Stenungsund	1 025 200	0	9 %
Stockholm	68 068 364	0	24 %
Storfors	646 474	0	15 %
Storuman	341 733	0	0 %
Strängnäs	2 587 660	-800 000	5 %
Strömstad	1 107 990	0	13 %
Strömsund	1 644 371	0	3 %
Sundbyberg	4 061 166	0	24 %

Kommun	Ursprungligt tilldelad budget (inkl. övertilldelning)	Omfördelat belopp	Använd andel av ursprunglig budget
Sundsvall	9 616 096	0	22 %
Sunne	780 349	0	21 %
Surahammar	893 966	0	7 %
Svalöv	1 256 838	0	20 %
Svedala	859 617	0	5 %
Svenljunga	780 349	0	26 %
Säffle	2 602 633	0	48 %
Säter	438 616	0	0 %
Sävsjö	1 647 013	0	0 %
Söderhamn	4 248 767	0	17 %
Söderköping	563 683	0	20 %
Södertälje	19 979 074	0	38 %
Sölvesborg	1 626 756	0	0 %
Tanum	897 489	-500 000	17 %
Tibro	1 914 763	0	46 %
Tidaholm	1 021 676	4 783 636	81 %
Tierp	2 593 826	0	3 %
Timrå	1 246 269	0	31 %
Tingsryd	1 451 485	0	47 %
Tjörn	441 258	0	9 %
Tomelilla	1 294 710	0	1 %
Torsby	864 901	0	25 %
Torsås	716 053	3 352 669	111 %
Tranås	2 149 044	0	8 %
Trelleborg	3 482 509	0	21 %

Kommun	Ursprungligt tilldelad budget (inkl. övertilldelning)	Omfördelat belopp	Använd andel av ursprunglig budget
Trollhättan	8 262 373	0	27 %
Trosa	423 643	0	0 %
Tyresö	1 562 460	0	8 %
Täby	1 492 000	0	4 %
Töreboda	1 144 983	0	46 %
Uddevalla	6 561 633	0	39 %
Ulricehamn	1 480 550	0	0 %
Umeå	4 909 334	0	21 %
Upplands Väsby	3 065 911	-1 000 000	18 %
Upplands-Bro	1 645 252	0	26 %
Uppsala	13 520 488	0	14 %
Vadstena	408 670	0	51 %
Vaggeryd	974 115	0	0 %
Valdemarsvik	1 159 954	0	24 %
Vallentuna	824 387	0	17 %
Vansbro	530 214	0	3 %
Vara	1 206 635	0	28 %
Varberg	3 004 258	0	7 %
Vaxholm	177 912	0	0 %
Vellinge	561 041	0	11 %
Vetlanda	2 753 243	0	16 %
Vilhelmina	983 803	0	41 %
Vimmerby	1 608 260	0	16 %
Vindeln	350 540	0	6 %
Vingåker	1 550 130	0	25 %

Kommun	Ursprungligt tilldelad budget (inkl. övertilldelning)	Omfördelat belopp	Använd andel av ursprunglig budget
Värgårda	710 770	0	12 %
Vänersborg	5 414 888	0	30 %
Vännäs	604 198	0	34 %
Värmdö	1 426 825	0	19 %
Värnamo	3 135 492	0	4 %
Västervik	3 940 503	-1 000 000	40 %
Västerås	19 188 154	-6 000 000	25 %
Växjö	9 887 369	-4 600 000	22 %
Ystad	1 856 634	0	9 %
Ämål	2 174 586	0	8 %
Änge	891 325	0	17 %
Äre	1 284 141	0	5 %
Ärjäng	777 707	0	24 %
Åsele	435 973	0	3 %
Åstorp	2 319 910	0	40 %
Älmhult	1 639 086	0	49 %
Älvdalen	453 588	-200 000	10 %
Älvkarleby	1 459 412	0	70 %
Älvsbyn	812 056	-200 000	20 %
Ängelholm	2 666 048	0	31 %
Öckerö	168 223	0	0 %
Ödeshög	593 629	0	21 %
Örebro	16 134 573	0	15 %
Örkelljunga	1 211 039	0	48 %
Örnsköldsvik	4 966 584	0	25 %

Kommun	Ursprungligt tilldelad budget (inkl. övertilldelning)	Omfördelat belopp	Använd andel av ursprunglig budget
Östersund	4 182 710	0	62 %
Österåker	1 499 927	0	12 %
Östhammar	940 646	0	3 %
Östra Göinge	3 304 596	0	59 %
Överkalix	243 088	0	0 %
Övertorneå	528 453	-210 000	19 %
Samtliga kommuner	954 449 705		26 %

Vi gör studier möjligt.